

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

**ORTAÖĞRETİM
10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMI
VE
10. SINIF SEÇMELİ TARİH DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

ANKARA 2011

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

GELİŞTİRME

ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU

ORTAÖĞRETİM

**TARİH DERSİ (10 SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMINDA DEĞİŞİKLİK
VE GELİŞTİRME
ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU**

Doç. Dr. Bahri ATA

(Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih Eğitimi Ana Bilim Dalı)

Yrd. Doç. Hüseyin KÖKSAL

(Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana
Bilim Dalı)

Mustafa GENÇTÜRK

(Tarih Öğretmeni)

Serhat TÜRKER

(Tarih Öğretmeni)

S.Buket HARUT

(Tarih Öğretmeni)

Toper AKBABA

(Program Geliştirme Uzmanı)

Mehtap ERMAN

(Ölçme Değerlendirme Uzmanı)

Betül KORKMAZ

(Türk Dili Ve Edebiyatı)

İÇİNDEKİLER	SAYFA
Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları	3
Tarih Dersinin Genel Amaçları	4
Tarih Dersi Öğretim Programının Temel Yaklaşımı	5
Tarih Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programının Uygulanması İle İlgili Açıklamalar	8
Tarih Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı Ünite ve Süreleri	11
Tarih Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı	12
Ölçme ve Değerlendirme	30
Kaynakça	39

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitimnin Genel Amaçları

I. Genel Amaçlar

Madde 2.

Türk Millî Eğitimnin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

TARİH DERSİNİN GENEL AMAÇLARI

1. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamak,
2. Geçmiş, bugün ve gelecek algısında tarih bilinci kazandırmak,
3. Türk tarihini ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak,
4. Millî kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve millî kimliğin korunması gerekliliğini kavratmak,
5. Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak millî birlik ve beraberliğin önemini kavratmak,
6. Tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşayan milletler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak,
7. Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak,
8. Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek,
9. Tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirerek hayatın içinden insanların da tarihin öznesi olduğu bilincini kazandırmak,
10. Tarih alanında araştırma yaparken tarih biliminin yöntem ve tekniklerini, tarih bilimine ait kavramları ve tarihçi becerilerini doğru kullanmalarını sağlamak,
11. Öğrencilerin farklı dönem, mekân ve kişilere ait toplumlar arası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz ederek bu etkileşimin günümüze yansımaları hakkında çıkarımlarda bulunmalarını sağlamak,
12. Barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin önemini kavratarak bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olmalarını sağlamak,
13. Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak,
14. Kültür ve uygarlığın somut olan ya da olmayan mirası üzerinde tarih araştırmaları yaparak çalışkanlık, bilimsellik, sanatseverlik ve estetik değerleri kazandırmak,
15. Öğrencilere, tarihsel anlatıları yazılı ve sözlü ifade ederken Türk dilini doğru ve etkili kullanma becerisi kazandırmaktır.

TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL YAKLAŞIMI

Günümüzde siyasi, sosyal, ekonomik ve teknolojik alanlarda yaşanan hızlı değişme, bireylerin ve toplumların karşılaştığı karmaşık sorunlar, toplumsal kalkınmada insan faktörü, insanlar arası ilişkiler ve toplumsal değerler, tarih öğretiminin yenilenmesi bakımından önem taşımaktadır.

Dünyayı anlama ve anlamlandırmada eğitim programlarının sürekli geliştirilmesi, gelecek nesillere daha iyi imkânlar sunmak ve öğrencilerin bilinçli vatandaşlar olarak yetiştirilmelerini sağlamak açısından son derece önemlidir. Bu bakımdan, tarihe duyarlı ve tarih bilincine sahip insan yetiştirmek, tarih dersi öğretim programının temel amaçları arasındadır.

Eğitim ve öğretim alanındaki gelişmelerin, uygulanan yöntem ve teknikler ile eğitim araçlarındaki değişim ve çeşitliliğin öğretim programlarına yansımaları kaçınılmazdır. Tarih alanında yapılan araştırmalar ve yeni yayınlar, tarih dersinin içeriğinin de güncellenmesi gerektiğini göstermektedir.

Programın Temel Yaklaşımı

Bilgi, insanlık tarihinin her döneminde önemini korumuştur. Çağımızda ise tartışılmaz üstünlük “bilgiyi üreten ve kullanan” larındadır. Bilgiyi üreten ve kullanan donanımlı insan gücünün yetiştirilmesi de eğitimin temel amaçlarındandır.

Millî Eğitim Şûrası ve benzeri çalışmalarda sıklıkla, öğretim programlarının, öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerine, sorun çözme ve karar verme becerilerini geliştirmelerine imkân sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesine ihtiyaç olduğu dile getirilmektedir. Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda, dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak öğretim programlarında yeni yaklaşımlar dikkat çekmektedir. Bu nedenle programda, bilginin taşıdığı değer ve öğrencilerin var olan deneyimleri de dikkate alınarak onların yaşama etkin katılımını, doğru karar vermelerini, sorun çözmelerini destekleyici ve geliştirici bir yaklaşım izlenmiştir. Bu yaklaşımla öğrenci merkezli, bilgi ve beceriyi dengeleyen, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine imkân sağlayan yeni bir anlayış, yaşama geçirilmeye çalışılmıştır.

Bu anlayış doğrultusunda Tarih Dersi Öğretim Programı,

1. Her öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğunu kabul eder.
2. Öğrencilerin gelecekteki yaşamlarına ışık tutarak bireylerden beklenen niteliklerin geliştirilmesine duyarlılık gösterir.
3. Bilgi, kavram, değer ve becerilerin gelişmesini sağlayarak öğrenmeyi, öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutar.
4. Öğrencileri düşünmeye, araştırmaya, soru sormaya ve görüş alışverişi yapmaya özendirir.
5. Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmesini amaçlar.
6. Millî değerleri merkeze alarak evrensel değerlere saygılı olmaya önem verir.
7. Öğrencilerin ruhsal, ahlaki, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.
8. Öğrencilerin haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bireyler olarak yetişmesini önemser.
9. Öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmasını sağlar.
10. Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimlerini kullanmasına ve çevreyle etkileşim kurmasına imkân sağlar.
11. Her öğrenciye ulaşabilmek için öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alır.

Programın Yapısı

Tarih Dersi Öğretim Programı'nda; kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalar yer almaktadır.

Kazanımlar

Kazanımlar; öğretim sürecinde öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları kapsamaktadır.

Etkinlik Örnekleri

Programda yer alan kazanımların hayata geçirilmesi ve hedeflenen bilgi, beceri, değer, tutum ve alışkanlıkların kazandırılması için çeşitli etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Bu etkinlikler birer öneri niteliğindedir. Öğretmen, bu etkinlikleri olduğu gibi veya değişiklikler yaparak uygulayabilir, yeni etkinlikler tasarlayabilir. Bu etkinlikler uygulanırken hangi kazanımlara yönelik olduğuna dikkat edilmeli, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır.

Programdaki etkinlikler, öğrenci merkezli ve öğrenme sürecinde öğrencinin etkin bir rol üstlenmesini sağlayacak şekilde hazırlanmıştır.

Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle sürekli iletişim içinde olmaları ve etkinliklerin her aşamasında katılımcı olarak yer almaları programın uygulanması açısından önemlidir.

Açıklamalar

Uyarı, ders içi ilişkilendirme ve diğer derslerle ilişkilendirme ile ilgili açıklayıcı ve işlenecek konuların sınırlarını belirleyen ifadelerin yer aldığı bölümdür.

Beceriler

Tarih Dersi Öğretim Programı, içerdiği kazanımlarla temel ve tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesini hedeflemektedir. Program ile ulaşılmaya beklenen temel beceriler şunlardır:

- Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma
- Eleştirel düşünme
- Yaratıcı düşünme
- İletişim kurma
- Araştırma-sorgulama
- Sorun çözme
- Bilgi teknolojilerini kullanma
- Girişimcilik
- Gözlem yapma
- Değişim ve sürekliliği algılama
- Mekânı algılama
- Sosyal katılım

Tarih Dersi Öğretim Programı'nda yer alan tarihsel düşünme becerileri de şunlardır:

- Kronolojik düşünme
- Tarihsel kavrama
- Tarihsel analiz ve yorum
- Tarihsel sorun analizi ve karar verme
- Tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma

TARİHSEL DÜŞÜNME BECERİLERİ¹

A. KRONOLOJİK DÜŞÜNME BECERİSİ

Kronolojik düşünme tarih biliminin temelidir. Kronoloji, olayların ne zaman ve hangi sırayla meydana geldiğidir. Öğrencilerin kronoloji becerisi olmadan olaylar arasındaki ilişkileri incelemesi veya tarihte sebep sonuç ilişkilerini açıklaması imkânsızdır. Kronoloji, tarihsel düşünmeyi düzenleyen zihinsel bir yapı işlevi görür.

Öğretmen, kronolojik düşünme becerisini geliştirmek amacıyla, öğrencilerin iyi kurgulanmış tarihsel anlatıları (tarihî roman ve hikâye, biyografiler ve hikâyeci tarihçiliğin iyi örnekleri vb.) okumalarını sağlamalıdır. Bunların, öğrencilerin ilgisini çekmede ve canlı tutmada önemli bir etkisi vardır.

İlköğretimin ikinci kademesinden başlayarak lise düzeyinde öğrenciler matematiksel becerilerini kullanarak zamanı yıllar, yüzyıllar ve binyıllar olarak ölçebilmelidir. Takvim çeşitleri ve bunlara ait temel kavramlar (MÖ, MS, yüzyıl vb.) hesaplamalı ve tarih şeritlerinde sunulan bilgileri yorumlayabilmelidirler.

Öğrenciler Türk ve dünya tarihine ait olay ve olguları tarihsel süreklilik içinde ve etkileşimi esas alarak analiz edebilmelidirler.

Kronolojik düşünme becerisini geliştirirken öğrenciler;

1. Geçmiş, bugün ve gelecek arasında ayırım yapar.
2. Bir tarihsel metindeki zaman akışını (başı, ortası ve sonu) belirler.
3. Belirli bir zaman akışına göre tarihsel bir metin oluşturur.
4. Takvim zamanını günler, haftalar, aylar, yıllar, yüzyıllar, binyıllar olarak ölçer. Takvim çeşitleri ve bunlara ait temel kavramlar (MÖ, MS, yüzyıl vb.) üzerinden zamanı hesaplamalar ve diğer takvim sistemlerine (hicri ve rumi takvimi miladi takvime vb.) dönüştürür.
5. Tarih şeritlerinde sunulan bilgileri yorumlar.
6. Tarihsel süreklilik ve değişimi açıklamak amacıyla bir tarihsel akış şeması oluşturur.
7. Tarihi, dönemlere ayırmaya yönelik yaklaşımları karşılaştırır ve farklı yaklaşımlar önerir.

B. TARİHSEL KAVRAMA BECERİSİ

Tarihsel metinlerin en belirleyici özelliklerinden biri de tarihi olayları inandırıcı bir şekilde yeniden düzene koymasındır. Bunun da ötesinde, tarihsel metinler tarihin akışı içindeki insanların eğilimlerini, karşılaştıkları sorunları yaşadıkları karmaşık dünyayı açıklama gücüne sahiptirler. Öykü, biyografi, otobiyografi ve benzeri tarihsel metinleri anlamak için öğrenciler, zihinlerinde canlandırarak okuma yeteneğini geliştirmelidir. Bunu yaparken birey ve grupların; niyetlerini, eğilimlerini, değer yargılarını, fikirlerini, umutlarını, şüphelerini, kararlarını, güçlü ve zayıf yanlarını göz önüne almalıdır.

Tarihsel metinleri kavramak ayrıca, öğrencilerin tarihsel yaklaşım edinmelerini yani geçmişteki olayları dönemin şartları ve kavramlarıyla bu geçmişi yaşayanların bakış açılarından inceleyebilmelerini gerektirir. Bunun için; öğrenciler geçmişe ait buluntuları, belgeleri, günlükleri, mektupları, sanat eserlerini, edebi ürünleri vb. kaynakları incelerken, geçmişi bugünün kavram ve normlarıyla değerlendirmekten kaçınmayı öğrenmeli, olayların meydana geldiği tarihsel bağlamı göz önünde bulundurmalıdırlar. Ayrıca bu önemli kazanımların ötesinde, öğrenciler tarihsel olayları yeniden açıklayan veya yorumlayan anlatıları da kavrayacak becerileri geliştirmeli ve tarihsel akış içinde etkili olmuş güçler arasındaki ilişkiyi ve bu güçlerin olayların gidişatını nasıl etkilediğini analiz edebilmelidirler. Bu beceriler şunlardır;

¹ <http://nchs.ucla.edu/standards/thinking5-12.html> adresinden “Historical Thinking, 5-12” bölümü Türkçeye çevrilerek düzenlenmiştir.

- Tarihsel metnin yanıtlamaya çalıştığı temel soruyu bulmak
- Tarihsel metin yazarının amacı, yaklaşımı ve bakış açısını tanımlamak
- Tarihsel açıklama ve analizleri anlamlı bir şekilde okumak

Metinlerde verilen bilgileri açıklamak, görsel hâle getirmek ve somutlaştırmak amacıyla tarih haritalarında sunulan veriler, çeşitli grafiklerde verilen görsel, matematiksel bilgiler ve tarihsel fotoğraflar, siyasi karikatürler, temsili resimler ve mimari çizimler gibi farklı görsel materyaller üzerinde çalışmak tarihsel metinleri kavramayı kolaylaştıracaktır.

Tarihsel kavrama becerisini geliştirirken öğrenciler;

1. Tarihsel belge veya metnin yazarını ve kaynağını belirtir.
2. Bir tarihsel metnin gerçek anlamını (Tarihsel bir olayın nerede olduğunu, olayda kimlerin yer aldığını, bu olayın sebep ve sonuçlarını) kavrar.
3. Bir tarihsel metinde yazarın cevaplamaya çalıştığı temel soruları belirler. Tarihsel metnin inşa edildiği bakış açısını ortaya koyar.
4. Tarihsel olgu ve görüşleri ayırt eder. Bunu yaparken ikisi arasındaki ilişkiyi dikkate alır. Tarihçinin üzerinde çalıştığı olguları seçtiğini ve bu seçimin tarihçinin görüşünü yansıttığını fark eder.
5. Tarihsel metinleri hayal gücünü kullanarak okuyabilir. Tarihsel metnin; birey veya toplumların amaçları, eğilimleri, değer yargıları, fikirleri, genel görünüşleri, umutları, korkuları, güçlü ve zayıf yanları konusunda neleri ortaya çıkardığını göz önünde bulundurur.
6. Farklı tarihsel yaklaşımları değerlendirir. Geçmişe ait buluntuları, belgeleri, mektupları, günlükleri, sanat eserlerini ve edebi ürünleri inceler. Geçmiş tarihsel empati kurarak yorumlar.
7. Tarihsel olayların meydana geldiği coğrafi alanlar hakkında bilgi edinirken veya mevcut bilgilerini geliştirirken tarihsel haritalardaki bilgiyi kullanır.
8. Grafiklerde, tablolarında, şemalarda ve diyagramlarda sunulan metne yardımcı veriler üzerinde çalışırken görsel ve sayısal verileri kullanır.
9. Görsel (fotoğraflar, temsili resimler, eğitsel karikatürler ve mimari çizimler vb.) ve edebi ürünler (roman, şiir ve oyunlar vb.) ile müzik (halk müziği, popüler ve klasik müzik) eserlerini kullanır.

C. TARİHSEL ANALİZ VE YORUM BECERİSİ

Öğrenciler tarihsel metni analitik bir bakış açısıyla inceleyebilen iyi bir tarih okuyucusu olmalıdır. Bu konuda en sık karşılaşılan sorunlardan birisi; öğrencilerin temel olguyu, doğru cevabı ve en geçerli yorumu bulmaları konusunda doğru bir duyguya sahip olmaları zorunluluğudur. Öğrencilere, “Amaca uygun okuyor muyum?”, “Öğrenmek istediğim bu mu?” gibi sorular sordurmak gerekir. Yoksa öğrenciler her tarihsel metinde anlatılanların peşinen doğru ve gerçek olduğunu düşünebilirler. Bu tür sorunlar tarih dersi kitaplarının tarihi, geleneksel olarak aktarma biçimlerinden de kaynaklanmaktadır. Yani olgular belirlenmiş bir sonuca doğru sıralı bir şekilde sunulmaktadır. Bu sorunun üstesinden gelebilmek için birden fazla kaynak kullanmak gerekir. Böylece öğrencinin, ders kitabının yanında diğer tarih dokümanlarını ve buluntularını kullanarak geçmişe ilişkin farklı yorumları ve yaklaşımları görmesi mümkün olacaktır.

Öğrenciler, tarihçilerin metinlerini oluştururken farklı olguları kullanabileceklerini ve bu olguları farklı yorumlayabileceklerini kavramalıdır. Bu nedenle tarih genellikle “geçmişte meydana gelen olaylar” olarak tanımlanır ve tarihten bu anlaşılır. Fakat yazılı tarih, sadece geçmişte olan olaylar değil bu olayların neden ve nasıl olduğu hakkında tarihçiler arasında gerçekleşen diyalogdur. Tarihsel inceleme veya araştırma sadece olguları ezberlemek değildir. Belirli bir tarihsel konu hakkındaki iddiaları inceleyip değerlendirerek, eldeki kanıtlara dayalı, geçici de olsa geçerli sonuçlara ulaşmaktır.

Tarihsel analiz ve yorum yapabilmek için öğrenciler tarihsel kavrayış becerilerini kullanmalıdır. Ancak analiz ve yorum yapabilme ile tarihsel kavrayış becerisini ayıran keskin çizgiler yoktur. Kavrayış ile ilgili bazı beceriler, analiz yapma ile ilgili becerileri de kapsamakta, hatta bunlar için gerekli sayılmaktadır. Örneğin tarihi bir doküman veya metnin yazarını veya kaynağını belirleme ve geçerliğini değerlendirme (tarihsel kavrayış becerisi) birbiriyle ihtilafli tarih metinlerini karşılaştırmanın (tarihsel analiz ve yorum becerisi) ön koşuludur. Analiz yapma, kavrayış ile ilgili beceriler üzerine inşa edilir ve öğrenciden tarihinin kanıtlarının ve bu kanıtlardan yola çıkarak ortaya attığı yorumlarının sağlamlığını değerlendirmesini ister.

İyi yazılmış tarihsel metinler, öğrencilerin tarihte neden sonuç ilişkilerini analiz etmelerini kolaylaştırır. Böylece öğrenci toplumsal değişimin nasıl olduğunu, insanın eğilimlerinin önemini, süreç ve çıktılar kargaşası içinde amaçlarını, onları belirleyen araçlar tarafından nasıl etkilendiğini analiz edebilir. Çok az şey öğrencileri, neden sonuç ilişkilerinin karmaşık boyutlarını çözmek kadar heyecanlandırabilir. Hiçbir şey, geçmiş yaşantıları ve güncel sorunları basit ve tek bir nedene indirgeyerek açıklamaktan daha tehlikeli değildir.

Başka bir tuzak da tarihte meydana gelen olayların kaçınılmaz olarak gerçekleştiğini düşünmektir. Tarihte zorunluluk, olayların akış sürecinin tek seçenek olduğunu ve bireylerin özgür iradesi, seçme özgürlüğü ve yeteneğinin olmadığını düşünmektir. Öğrenciler tarih hakkında böyle bir algıya sahip olduklarında bilinçsiz olarak, geleceğin de kaçınılmaz ve önceden belirlenmiş olduğu, dolayısıyla insan iradesinin ve bireysel inisiyatifin hiçbir işe yaramadığı kanısına varabilirler. Dolayısıyla, insanların tercihlerinin de tarihi şekillendirmede çok önemli olduğu fark ettirilmelidir.

Tarihsel analiz ve yorum becerisini geliştirirken öğrenciler;

1. Benzerlik ve farklılıkları belirleyerek, farklı düşünce, değer, tarihî şahsiyet, davranış ve kurumları karşılaştırır.
2. Geçmişte yaşamış insanların farklı güdülerini, inançlarını, çıkarlarını, umutlarını ve korkularını belirterek bu insanların farklı bakış açılarını göz önünde bulundurur.
3. Neden sonuç ilişkilerinin birçok boyutunu (bireyin ve tarihî şahsiyetlerin önemi, ekonomik ve nesnel koşulların önemi, düşüncelerin, insan çıkarlarının ve inançların etkisi, şansın ve tesadüfün rolü) göz önüne alarak bu ilişkiyi analiz eder.
4. Mekan ve zaman sınırlarını aşan uzun vadeli ve büyük çaptaki gelişmeler de dahil süregelen sorunları belirlemek amacıyla çağlar ve bölgeler arasında karşılaştırmalar yapar.
5. Tarihsel kanıt temelli ve bilgiye dayalı hipotezlerle desteklenmeden öne sürülen görüşleri ayırt eder.
6. Birbiriyle ihtilafli tarihsel metinleri karşılaştırır.
7. Tarihsel olasılık örneklerini ve değişik seçeneklerin nasıl farklı sonuçlara yol açabileceğini göstererek tarihte kaçınılmazlığın olduğuna ilişkin iddiaları şüphe ile karşılar.
8. Tarihsel olaylar hakkındaki yorumların geçici olduğunu, yeni bilgiler keşfedildikçe ve yeni yorumlar yapıldıkça değişebileceğini kavrar.
9. Tarihçilerin geçmiş hakkında farklı yorumları olduğundan ve tarihçiler arasındaki temel tartışmalardan haberdar olur.
10. Geçmişte alınan kararların sağladığı fırsatları ve yol açtığı sınırlılıkları göz önüne alarak geçmişin etkileri hakkında hipotezler üretir.

Ç. TARİHSEL SORUN ANALİZİ VE KARAR VERME BECERİSİ

Sorun merkezli analiz ve karar verme etkinlikleri öğrencilerin, geçmişte insanların kritik anlarda yüz yüze geldiği sorun ve ikilemlerle karşılaşmalarını sağlar. Bu tür kritik dönemlerin sorun veya konularıyla yüzleşmek, mevcut alternatifleri analiz etmek, tercih edilmemiş seçeneklerin sonuçlarının ne olacağı hakkında değerlendirmeler yapmak ve tercih edilmiş çözüm yollarının sonuçlarıyla karşılaştırmak, öğrencilerin bu konulara bireysel ilgi ve katılımını artırır.

Bu etkinlikler iyi seçilirse, demokratik vatandaşlık anlayışını geliştirme gücüne sahiptir. Öğrenci, kamu yönetimi sorunlarını ve ahlaki ikilemleri tanımlar, sorunla ilgisi bulunan ve bu sorunun sonuçlarından etkilenmesi muhtemel olan kişilerin çıkar ve değer yargılarını analiz eder, bu ikilemi çözmek ve alternatif yaklaşımların sonuçlarını değerlendirmek için gereken verileri kullanır, her yaklaşımın ahlaki boyutlarını değerlendirerek kazanç ve kayıplarını karşılaştırır. Böylece tarihsel konu analizi bağlamında ve tarihsel belgede ortaya konan uzun vadeli sonuçlar ışığında insanların geçmişteki uyguladıkları çözüm yolunu değerlendirir.

Önemli tarihsel sorunlar genellikle değer yüklü olduğu için, alınan sosyal önlemlere ahlaki değerlerin etkisini düşünmek için fırsatlar yaratır. Öğretmenlerin yapması gereken, kritik olayları anlatırken kendi ahlaki yargılarını aktarmaktır. Öte yandan geçmişteki iyi uygulamaların (darüşşifa, darülaceze, vakıflar vb.) arkasındaki ahlaki düşünce sezdirilmelidir.

Öğrencilerden tarihi şahsiyetlerin davranışlarını ahlaki yönden yargılamaları istendiğinde bu yargılamayı dayandırdıkları değerleri açıklamaları istenmelidir. Geçmiş bir olay hakkında öğrencinin ahlaki yargıya varma girişimi, değerleri açıklama konusunda daha sağlıklı bir öğrenci olarak yetişmelerini sağlayacaktır. Bazı durumlarda da belirli bir ahlaki değer tarihsel olarak nasıl şekillendiğini anlamasına yardımcı olacaktır.

Tarihsel sorun analizi ve karar verme becerisini geliştirirken öğrenciler;

1. Geçmişteki konu ve sorunları tanımlar, bu konu veya sorunla ilgili insanların çıkarlarını, değer ve bakış açılarını analiz eder.
2. Güncel sorunların ortaya çıkmasına yol açan önceki durumlara ve mevcut faktörlere ilişkin kanıtları düzenler.
3. Güncel bir sorunun tarihsel arka planını belirler.
4. İlgili tarihsel olayları belirler ve güncel sorunlarla ilgisi olanları olmayanlardan ayırt eder.
5. Alternatif tarihsel oluş süreçlerini değerlendirir.
6. Bir tarihsel sorunu çözmeye yönelik hareket planı hazırlar: Problemi tanımlar, problemi ortaya çıkaran faktörleri analiz eder, iyi incelenmiş tercihler arasından inandırıcı bir çözüm önerir.
7. Tarihsel bir kararın uygulanmasını değerlendirir.

D. TARİHSEL SORGULAMAYA DAYALI ARAŞTIRMA BECERİSİ

Tarihsel düşünmenin belki de hiçbir boyutu, “tarih yazmak” veya “tarih çalışmak” kadar heyecanlı ve geliştirici değildir. Metinde sunulan tarihsel anlatının kritik noktalarında sorgulama yapmak gerekir. Bunun için geçmişe ait kanıtlar yardımıyla yani tarihsel dokümanlarla, tanıkların anlatılarıyla, mektuplarla, günlüklerle, buluntularla, fotoğraflarla çalışmalı, tarihi mekânlara geziler düzenlenmeli ve sözlü tarih çalışmaları yapılmalıdır. Tarihsel sorgulama, konu hakkındaki kanıtlar yeterince zengin olduğu, olayda yer alan insanların konuşturulduğu, olayla ilişkisi olan farklı bakış açıları ve farklı geçmişlere sahip insanların çıkar, inanış ve fikirlerini yansıttığı ölçüde iyi bir sorgulama türüdür.

Tarihsel sorgulama, bir problemin tanımlanmasıyla başlar. Öğrencilerin bir dokümanı, kaydı veya arkeolojik veya tarihsel siteyi incelemeleri teşvik edilir. Öğrencilerden şu sorulara cevap aramaları istenir:

- Bu kanıtlar kim tarafından, ne zaman, nasıl ve neden yapıldı?
- Bu kanıtların gerçekliğinin, yetkinliğinin ve geçerliğinin ölçütü nedir?
- Bu kanıt, yazarın bakış açısı, geçmişi ve eğitimi hakkında neler söylemektedir?
- Bu belge veya buluntunun yansıttığı olayın geçerli bir hikâyesini, açıklamasını veya anlatısını yeniden inşa etmek için başka neler keşfetmek zorundayız?
- Eldeki verilerden ne tür bir yorum çıkarılabilir ve bu veriden oluşturulan tarihsel açıklamayı desteklemek için ne tür iddialar öne sürülebilir?

Bu süreçte, öğrencilerin belge veya buluntunun ait olduğu tarihsel dönem hakkındaki bilgileri çok önemlidir. Olayla ilgili öğrencilerin ellerinde sadece birkaç tane kanıt olabilir. Boşlukları doldurmak, eldeki belgeleri değerlendirmek ve güçlü bir tarihsel metin oluşturmak daha geniş bir anlayışı gerektirir. Bu nedenle öğrencinin ders kitabındaki yorumlarla sınırlı kalmaması için öğrenci, ders kitabının yanında farklı materyallerle desteklenmelidir. Bu, öğrencinin ders kitabındaki bilgileri sorgulamasını, olay hakkında yeni sorular sormasını, ders kitabında yer verilmeyen tarihî şahsiyetlerin bakış açılarını araştırmasını ve ders kitabının tamamıyla veya kısmen göz ardı ettiği bir konuyu derinlemesine inceleyebilmesini sağlar.

Bu şartlar altında öğrenciler, sorgulamaya dayalı araştırmanın yaratıcılıklarına katkısını fark edeceklerdir. Yazılı tarihin bir insan yapımı olduğunu dolayısıyla geçmiş hakkındaki birçok yargının geçici ve tartışılabilir olduğunu daha iyi anlayacaklardır. Öte yandan dikkatli bir araştırmanın geçmişle ilgili sorunların üzerindeki sis perdesini kaldırabileceğini ve daha önce ortaya atılmış iddiaları çürütebileceğini kavrayacaklardır. Sorgulamaya dayalı tarihsel araştırmaya etkin olarak katılan öğrenciler kendi kendilerine, tarihçilerin neden geçmişi sürekli yeniden yorumladıklarını anlayacaklardır. Yeni yorumların, sadece yeni bulunmuş kanıtlardan değil, sonradan ortaya çıkan yeni fikirler ışığında da olabileceğini öğreneceklerdir.

Tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma becerisini geliştirirken öğrenciler;

1. Tarihsel dokümanlar, tanıkların anlatıları, mektuplar, günlükler, buluntular, fotoğraflar, tarihi mekânlar, sanat eseri ve mimari eserlerden hareketle tarihsel sorular sorar.
2. Kütüphane ve müze koleksiyonları, tarihi mekânlar, tarihi fotoğraflar, gazeteler, günlükler, dergiler, belgesel filmler, tanık anlatıları, nüfus sayım sonuçları, vergi kayıtları, istatistiksel derlemeler ve ekonomik göstergeler gibi çok değişik kaynaklardan tarihsel veri elde eder.
3. Tarihsel verinin ait olduğu toplumsal, siyasal ve ekonomik bağlamı açıklayarak bu verileri sorgulama, geçerliğini, güvenilirliğini, yeterliğini, gerçekliğini, iç tutarlığını ve bütünlüğünü değerlendirir. Olguların göz ardı edilmesi veya icat edilmesi yoluyla önyargı, çarpıtma ve propaganda amacı taşıyıp taşımadığını inceler.
4. Eldeki kayıtlardaki boşlukları belirleyip, zaman ve mekâna ait bilgi ve bakış açılarını düzenleyerek sağlam bir tarih yorumu yapar.
5. Ailenin büyüklüğü ve kurulmasındaki değişimler, göç şekilleri, refah dağılımı ve ekonomik değişimler gibi konuların açıklanmasında sayısal analizleri kullanır.
6. Yüzeysel görüşler yerine sağlam bir muhakemeye dayalı iddialar ortaya koyarken yorumlarını tarihsel kanıtlarla destekler.

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Kronolojik devamlılığı sağlamak ve öğrencinin hazır bulunuşluğunu belirlemek için 9. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı incelenmelidir.
2. 9. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı “Tarih Bilimi ” ünitesinde, tarih metodolojisine ilişkin kazanımlar yer almaktadır. Öğrencilerin bu üniteye kazandığı bilgi ve becerilerin, 10. sınıf ünitelerinde de kullanmaları sağlanmalıdır. Örneğin; 1. üniteye yer alan Ankara Savaşı ile 5. üniteye Tanzimat Fermanı gibi konuların işlenişinde farklı bakış açılarının yansıtılmasına dikkat edilmelidir.
3. Tarih biliminin diğer bilimlerle ilişkisi ilgili ünitelerde vurgulanmalıdır. Örneğin; Coğrafi Keşiflerin sebep ve sonuçları incelenirken coğrafya, anayasa oluşturma sürecinde ise hukuk disiplinlerinden yararlanılmalıdır.
4. Ders işlenişleri ve etkinlikler tarihsel düşünme becerilerini kazandırmaya ve geliştirmeye yönelik olmalıdır.
5. Ünitelerin sıralanışında kronoloji esas alınmıştır. Ünitelerde yer alan kazanımların içeriği tarih, isim ve olay sıralanması şeklinde değildir. Ünite içeriğinin belirlenmesinde sebep-sonuç ilişkisine dayalı kronolojik sıralama, bütüncül bakış açısı ve tarihî algıyı verebilecek şekilde düzenlenmiştir. Bu bakımdan kazanımların sıralamasında değişiklik yapılmamalıdır.
6. Bazı konuların bütüncül olarak işlenebilmesi için kazanımların içeriklerine uygun konular seçilerek (yönetim, hukuk, anayasa, demokrasi, ordu, aile, eğitim, denizcilik, sanat, mimari, doğal afetler, salgın hastalıklar, göç vb.) öğrencilere proje görevi olarak verilmelidir.
7. Kazanımlar; siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik olayların birlikte verildiği bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmalıdır.
8. Medeniyetlerin ve kültürlerin oluşumunda kadın ve erkeğin katkısına ve tarihin öznesinin “insan” olduğuna dikkat edilmelidir.
9. Kazanım, açıklama ve etkinlik örneklerinin yer aldığı program tablosu çok önemlidir. Derse ön hazırlık yapılırken genel amaçlar, ünite kazanımları ve açıklamalar dikkate alınmalıdır. Öğrencinin aktif katılımını sağlamak, dersi daha etkili ve zevkli hâle getirebilmek için farklı yöntem ve teknikleri içeren etkinlikler yapılmalıdır. Genel amaçlar, kazanımlar, açıklamalar, öğrenme biçimleri, farklı zekâ türlerine sahip

öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları, okul ve çevre şartları dikkate alınarak yeni etkinlikler tasarlanabilir ya da önerilen etkinlikler geliştirilebilir. Etkinlikler tasarlanırken ya da geliştirilirken, uyarıcı, pekiştirici ve değerlendirme süreçlerinden hangisini kapsayacağı da belirlenmelidir.

10. Programda belirlenen kavramlar ile tarih terimleri ilgili ünitelerde (metin içeriğinde, sözlük çalışması vb. şekillerde) verilmelidir. Kavram ve tarih terimlerinin ünitelere dağılımı aşağıdadır.

- **1. Ünite:** Fetret Devri, hanedan, saltanat, örf, tekfur, voyvoda, iskan, kolonizasyon, çıkma, dirlik, hırfet, ahilik, lonca, gedik, fütüvvet, miri arazi, yörük, tahrir
- **2. Ünite:** Fetihname, amanname, Babüssaade, Rönesans, Reform, Katoliklik, Ortodoksluk, Protestanlık, Kalvenizm, engizisyon, papalık, dogmatizm, hümanizm, harem, divan-ı hümayun, reaya, kalem, oda, eyalet, sancak, kaza, muhtesip, yurtluk, ocaklık, birun, enderun, seyfiye, ilmiye, kalemiye, imtiyaz, kapitülasyon, hazine, külliye
- **3. Ünite:** Kutsal ittifak, ıslahat, parlamento, meşrutiyet, mutlakiyet, merkantilizm, mültezim, mukataa
- **4. Ünite:** Aydınlanma, modernizm, ihtilal, inkılap, bab-ı ali, eşraf, ayan, malikane, esham, sömürgecilik
- **5. Ünite:** Tanzimat, Panslavizm, Panislamizm, Pantürkizm, Osmanlıcılık, batıcılık, Kanun-i Esasi, Meclis-i Mebusan, fırka, milliyetçilik.

11. Program uygulanırken ders içi ve diğer derslerle ilişkilendirmelere dikkat edilmelidir. Diğer derslerin zümre öğretmenleriyle etkili bir iletişim kurulmalıdır.

12. Öğrencilerin tarihî olayları eş zamanlı olarak (senkronik) algulamalarını sağlamak amacıyla harita vb. materyallerden yararlanılmalıdır. Eş zamanlı tarih şeritleri hazırlanmalı, tarih atlasları kullanılmalıdır. Harita çalışmaları, günümüz siyasi haritalarıyla, dilsiz ya da döneme ait haritalarla yapılabilir. Eş zamanlı tarih şeritleri yüzyıl, konu, mekân, kişi merkezli olarak hazırlanabilir. Haritalar eş zamanlı tarih şeritleriyle kullanılmalıdır.

13. Etkinlik örneklerinde yer alan bazı yöntem ve tekniklerin uygulanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Araştırma yöntemini içeren etkinlikler yapılırken imkânlar doğrultusunda kütüphane, internet vb. kaynaklardan yararlanma konusunda öğrenci yönlendirilmelidir.
- Metin yazılmasının önerildiği etkinliklerde; öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini kullanabileceği metinler oluşturmalarına, döneme ait adlandırmaların, tarihî deyim ve terimlerin ve zaman kavramlarının doğru kullanılmasına dikkat

edilmelidir. Ancak öğrencilerden bir tarihçi gibi metin yazmaları beklenmemeli, öğrencilere bu konuda rehberlik yapılmalıdır.

- Etkinliklerde kullanılacak metin ve görsel malzemeler (resim, fotoğraf, karikatür, minyatür, gravür vb.) öğrenci seviyesine uygun ve pedagojik olmalıdır.
- Biyografi çalışması yapılacak etkinliklerinde; biyografisi incelenen kişinin eğitimi, fikirleri, faaliyetleri ve bu faaliyetlerin döneme etkisi ile yaşadığı dönemin siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik özellikleri vb. konulara değinilmelidir.
- Film etkinliklerinde; ders saatleri göz önünde bulundurulmalı, kazanımın içeriğine uygun filmin belli bölümleri etkinliklerde kullanılmalıdır.

14. Ders işlenişlerinde, inceleme gezilerine önem verilmelidir. Müzelere, tarihî ve kültürel mekânlara imkânlar ölçüsünde gerçek ya da sanal ortamda (tarihî yapılar, anıtlar, müze-kentler, savaş alanları) geziler düzenlenmelidir.

15. Tarih derslerinde görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; tepegöz, slayt, bilgisayar, televizyon vs. etkin olarak derste kullanılmalıdır. Kazanımlarla ilgili belgesellerden, filmlerden vb. yararlanılmalıdır.

16. Tarih dersinin amaçları arasında Türk dilinin doğru, etkili ve güzel kullanımı da söz konusudur. Bu amaçla, ünite içeriklerine uygun hikâye, roman, şiir vb. yer aldığı kitap listeleri belirlenmeli, bu kitapların etkinliklerde kullanılması sağlanmalıdır.

17. Talim ve Terbiye Kurulu'nun 14. 06. 2002 tarih ve 272 sayılı kararı ile kabul edilen ve Temmuz 2002 tarih ve 2538 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan "Ermeni, Yunan-Pontus ve Süryaniler" ile ilgili konuların Ortaöğretim 10 sınıf Tarih dersi öğretim programında yer alması esastır. Bu konuyla ilgili tablo Ek'tedir.

Kitap Yazarlarından Beklenenler

Öğretim programının amacına ulaşmasında, ders kitapları önemli materyallerdendir. Bu bağlamda ders kitaplarının programın felsefesini (konu içeriği, yöntem, beceri) en iyi şekilde yansıtması çok önemlidir. Kitap yazarlarına bu bakımdan çok önemli görev düşmektedir. Ders kitabı yazarlarının öncelikle yapması gereken; programı ayrıntıları ile inceleyip değerlendirmek, eğitim-öğretim ve ölçme-değerlendirme felsefesini tüm bileşenleri ile kavramak ve bunları ders kitaplarına yansıtmaktır.

10. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı kitabı hazırlanırken programların kazanımları dikkate alınacaktır. Kazanımlar öğrencilerin tarihsel araştırma yapmalarını ve tarihsel ürünler ortaya koymalarını zorunlu kılmaktadır. Ders kitaplarının, öğrencilerin kazanımları gerçekleştirmelerinde yardımcı materyaller oldukları göz önünde bulundurulmalıdır. Ders kitaplarının tarihsel bilgi kadar bilginin kaynaklarına ve yapılandırma sürecinin metodolojisini içermesi gerektiği unutulmamalıdır. Bu çerçevede ders kitaplarının, tartışmalı konular, farklı bakış açıları içeren tarih metinleri, araştırma formları, farklı türden metin örnekleri (tartışmacı, betimleyici, ikna edici, açıklayıcı) sunum örnekleri, farklı türde harita, kronoloji, biyografi vb. örnekleri içermesi beklenmektedir.

10 Sınıf Seçmeli Tarih Dersi ortak tarih dersi esas alınarak hazırlandığından ders işlenişinde de Ortak Tarih Dersi ders kitabı esas alınacaktır. Ancak 10. Sınıf Seçmeli Tarih Dersi Program kazanımları uygulamaya yönelik olarak hazırlanmış olduğundan kazanımlar öğrencilerin tarihsel araştırma yapmalarını ve tarihsel ürünler ortaya koymalarını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle çalışmalar yapılırken öğrencilerin ders kitabı yanında zümre öğretmenlerinin belirleyeceği farklı kaynaklara ulaşmaları sağlanmalıdır. Öğretmen öğrencilerin çalışmalarında rehberlik etmeli, tarihsel düşünme becerilerinin işe koşulmasında tarihsel araştırma metodolojisinin kullanılmasında yardımcı olmalıdır.

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELER VE SÜRELERİ

Tarih dersi öğretim programı haftada 2 ders saati esas alınarak hazırlanmıştır. Tarih dersi (10. sınıf) öğretim programı 5 üniteden oluşmaktadır.

- 1.Ünite: BEYLİKTE DEVLETE (1300–1453)**
- 2.Ünite: DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453–1600)**
- 3.Ünite: ARAYIŞ YILLARI (XVII. YÜZYIL)**
- 4. Ünite: AVRUPA VE OSMANLI DEVLETİ (XVIII. YÜZYIL)**
- 5.Ünite: EN UZUN YÜZYIL (1800–1922)**

TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINA GÖRE HAZIRLANACAK KİTAPLARIN FORMA SAYILARI AŞAĞIDA GÖSTERİLMİŞTİR

	DERS KİTABI		ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABI	
	Kitap Boyutu	Forma Sayısı	Kitap Boyutu	Forma Sayısı
10. SINIF	19,5 x 27,5	11–14	SERBEST	SERBEST

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI, SÜRELERİ VE ORANLARI

ÜNİTE	KAZANIM SAYISI	SÜRE/DERS SAATİ	ORANI (%)
1. BEYLİKTE DEVLETE (1300–1453)	9	12	17
2. DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453–1600)	16	18	25
3. ARAYIŞ YILLARI (XVII. YÜZYIL)	11	11	15
4. AVRUPA VE OSMANLI DEVLETİ (XVIII. YÜZYIL)	11	11	15
5.EN UZUN YÜZYIL (1800–1922)	17	20	28
TOPLAM	64	72	100

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

1. ÜNİTE: BEYLİKTE DEVLETE (1300–1453)

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. XIV. yüzyıl başlarında Anadolu, Avrupa ve Yakın Doğu'nun siyasi durumunu kavrar.	 Dünyaya Bakış: XIV. yüzyıl başlarında Anadolu, Avrupa ve Yakın Doğu'daki devletleri gösteren harita çalışması yapılır. Dönemle ilgili tarih şeridi hazırlanır.	[!] XIII. yüzyıl sonunda Anadolu'nun durumu; XIV. yüzyıl başında İlhanlılar, Memluklar, Altın Orda, Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans) ile Anadolu'daki Türk beylikleri; Balkanlar ve Avrupa'daki diğer devletlerin siyasi durumu hakkında bilgi verilecektir.
2. Osmanlı Devleti'nin gelişimini etkileyen faktörleri değerlendirir.	 Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu: Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ile ilgili belgesel veya film izlenir. Beylikten Devlete: Osmanlı Devleti'nin gelişimini etkileyen faktörlerle ilgili araştırma yapılarak sınıfta tartışılır. Osmanlı'nın İlk Şehirleri: Osmanlı Devleti'nin önemli merkezlerine (Söğüt, Domaniç, İznik, Bursa vb.) gezi düzenlenir.	[!] Kayı Boyu; Kayıların Anadolu'ya gelişi ve yerleşmesine değinilecektir. [!] XIV. yüzyılda Anadolu'nun siyasi, kültürel ve demografik yapısına değinilecektir. [!] Koyunhisar Savaşı, Bilecik ve Bursa'nın fethi, Maltepe Savaşı, İznik ve İzmit'in fethi de ele alınacaktır.
3. Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki fetihleriyle iskân siyaseti arasındaki ilişkiyi açıklar.	 İskân (Şenlendirme) Politikası: Osmanlı Devleti'nin iskân politikasını içeren metinler (araştırma, makale, hikâye, tarihi vesikalar vb.) incelenir. Balkanların Fethi: Balkanlarda yapılan fetih ve savaşları yansıtan harita çalışması yapılır.	[!] Edirne'nin fethi; İstanbul kuşatılması; Sırp Sındığı, Çirmen, I. Kosova ve Niğbolu savaşları da ele alınacaktır. [!] İskân politikasının amacı, gerekçesi ve nasıl gerçekleştirildiğine değinilecektir.
4. Osmanlı Devleti'nin Anadolu'daki faaliyetlerini Türk siyasi birliğinin sağlanması açısından değerlendirir.	 Anadolu'da Türk Birliği: Anadolu'da Türk siyasi birliğinin sağlanması ile ilgili sunu hazırlanır. Dedem Korkut'un Dilinden: Türk toplum hayatı, aile hayatı, kadın ve erkeğin konumu vb. açılardan Dede Korkut Hikâyeleri incelenir.	[!] Akkoyunlu ve Karakoyunlu devletlerine ve kültürel etkilerine de değinilecektir.
5. Ankara Savaşı'nın Türk dünyasına etkilerini kavrar.	 Çubuk Ovası'nda İki Hükümdar: Ankara Savaşı'nın Osmanlı ve Timur devletleri açısından sebep ve sonuçlarını Timur ve Yıldırım Bayezit'in dilinden anlatan bir metin yazılır. Metinler farklı bakış	[!] Timur'un uyguladığı politikaların Türk dünyasına etkileri verilecektir. [!] Altın Orda Devleti'nin yıkılması ile Karadeniz'in kuzeyindeki siyasi gelişmelere (Kırım, Ejderhan,

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

	açılarını yansıtmaları yönünden incelenir.	Kazan, Kasım, Küçüm, Nogay hanlıklarına) kısaca değinilecektir. [!] Ankara Savaşı sonrası Anadolu'nun siyasi durumu vurgulanacaktır.
6. Balkanlarda Türk hâkimiyetinin güçlenmesinde etkili olan siyasi olayları değerlendirir.	 Anadolu'dan Balkanlara Uzanan Güç: Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki fetihleri ile ilgili harita çalışması yapılır. Evlâd-ı Fatihan: Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda uyguladığı siyasi, sosyal, askerî ve kültürel politikalarla ilgili sunu hazırlanır.	[!] Edirne-Segedin Antlaşması, Varna Savaşı, İkinci Kosova Savaşı ele alınacaktır. [!] Balkanlarda uygulanan siyasi, sosyal ve ekonomik (vergi adaleti, hoşgörü vb.) politikalar vurgulanacaktır.
7. Osmanlı devlet anlayışı ve yönetiminin temel özelliklerini kavrar.	 Osmanlı Çınarı: Osmanlı Devleti'nin devlet yönetimiyle ilgili araştırma yapılarak sunu hazırlanır. Osmanlı Devleti'ne Dair: Döneme ilişkin kaynaklardan (İbn-i Batuta Seyahatnamesi, Âşık Paşazade Tarihi vb.) yararlanılarak Osmanlılarda devlet ve yönetim anlayışı incelenir.	[!] Osmanlı devlet anlayışının dayanakları vurgulanacaktır. [!] Devlet anlayışı ve yönetimin temel özellikleri kurumsallaşma sürecini kapsayacak şekilde ele alınacaktır. [!] Şehzade sancağı uygulamasına değinilecektir.
8. XIV-XV. yüzyıllarda Osmanlı askerî teşkilat yapısının temel özelliklerini kavrar.	 Devşirme Sistemi: Devşirmelerin nasıl alındığı ve yetiştirildiğine dair bilgileri içeren metinler incelenir.	[!]Yeniçeri Ocağının kurulması ve işleyişi ele alınacaktır. [!] Devşirme sisteminin işleyişi vurgulanacaktır. [!] Kapıkulu sistemi ele alınacaktır. [!] Tımar sisteminin işleyişine; tımar sisteminde toprak kullanımı, toprak yönetimi, vergi sistemi ve askerî sistem arasındaki ilişkiye değinilecektir. [!] Kuruluş dönemi Osmanlı donanmasına da değinilecektir.
9. XIV-XV. yüzyıllarda Osmanlı ekonomisinin temel özelliklerini kavrar.	 Lonca Teşkilatı: Lonca teşkilatının işleyişiyle ilgili drama yapılır.	[!] Ekonominin temel kaynakları insan gücü, tarım, hayvancılık ve ticaret açısından ele alınacaktır.

[!] Öğrencilerin tarihî olayları eş zamanlı olarak algulamaları sağlanacaktır.

[!] Anadolu'da kurulan Türk devlet ve beyliklerinin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarındaki değişim ve süreklilik vurgulanacaktır.

: Etkinlik : İnceleme gezisi [!]: Uyarı : Ders içi ilişkilendirme : Diğer derslerle ilişkilendirme

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

2. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453–1600)

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
<p>Bu ünite ile öğrenciler;</p> <p>1. İstanbul'un fethinin sebeplerini, fetih sürecini ve fethin sonuçlarını kavrar.</p>	<p> Fethi Bir Gün Kala: II. Mehmet'in dilinden fetih öncesi ve sonrası yapılan çalışmaları, fetih gününü ve İstanbul'a girişini anlatan metin yazılır.</p> <p> Fethin Yankıları: Bizans İmparatoru ve Avrupalı liderlerin dilinden İstanbul'un fethiyle ilgili metin yazılır.</p> <p> Dünya Başkenti: İstanbul'un Fethi kutlamalarında kullanılacak şehrin geçmişten günümüze önemini anlatan afiş, poster, resim vb. çalışmalar yapılır.</p>	<p>[!] İstanbul şehrinin siyasi, sosyal, ekonomik, stratejik ve sembolik önemi vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı Devleti ve Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'nun İstanbul'un fethi öncesi ve fetih sırasındaki çalışmalarına değinilecektir.</p>
<p>2. II. Mehmet (Fatih) Döneminin siyasi ve askerî faaliyetlerini açıklar.</p>	<p> Fatih ve Fetihler: Fatih Sultan Mehmet döneminde gerçekleştirilen (Balkanlar, Anadolu ve denizlerdeki) fetihlerle ilgili harita çalışması yapılır. Fetihlerle ilgili tarih şeridi hazırlanır.</p> <p> Fatih Sultan Mehmet: II. Mehmet ile ilgili biyografi çalışması yapılır.</p>	<p>[!] Sınırların genişlemesi, fetih ve mücadeleler kronolojik olarak ele alınacaktır.</p> <p>[!] Anadolu'da Türk siyasi birliğinin sağlanmasına değinilecektir.</p>
<p>3. Osmanlı Devleti'nin yönetim yapısındaki değişimi değerlendirir.</p>	<p> Osmanlı'da Yönetim: Osmanlı Devleti'nde merkezî, taşra ve eyalet yönetimini gösteren bir şema hazırlanır.</p> <p> Divan-ı Hümayun: Divan-ı Hümayun'un işleyişi görevleri ve üyelerinin yetki ve sorumlulukları ile ilgili sunu hazırlanır.</p> <p> Şehzade Şehirleri: Şehzade sancağı uygulamasının yapıldığı şehirler ve buradaki işleyişle ilgili araştırma yapılır.</p>	<p>[!] Padişahın tahta geçişi, yetki ve sorumlulukları vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Merkezî yönetim kapsamında Divan-ı Hümayun'un yapısı, üyeleri ve görevleri ele alınacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı yöneticilerinin seyfiye, ilmiye ve kalemiye sınıfından olduğuna değinilecektir.</p> <p>[!] Taşra ve eyalet yönetimi de ele alınacaktır.</p> <p>[!] Tımar sisteminin gelişimine değinilecektir.</p>
<p>4. Osmanlı Devleti'nin askerî teşkilatının gelişimini kavrar.</p>	<p> Sefer-i Hümayun: Bir sefer hazırlığının nasıl yapıldığı, ordunun sefere çıkış kararı, askerlerin eğitimi, sefer hazırlıkları, sefer yolculuğu, giyecek, barınma, güvenlik vb. konularıyla ilgili sunu hazırlanır.</p>	<p>[!] Osmanlı Devleti'nin çağdaş harp teknolojisine ilişkin çalışmalarına da değinilecektir.</p>

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

<p>5. Osmanlı eğitim sisteminin temel özelliklerini ve işleyişini kavrar.</p>	<p> Sahn-ı Seman'da Bir Gün: Külliye örneğinden yararlanılarak Osmanlıdaki eğitim ortamları, öğrenciler, eğitim verenler, dersler, öğrencilerin ve öğretmenlerin yaşamlarıyla ilgili bir metin yazılır.</p> <p> Saraydaki Okullar-Enderun ve Harem: Enderun ve Haremde eğitim hakkında araştırma yapılarak buradaki eğitimin aşamaları ile ilgili şema oluşturulur.</p>	<p>[!] Osmanlılarda eğitim anlayışı, mesleki eğitim (Lonca teşkilatı vb.), saraydaki eğitim (Enderun ve Harem), medreselerdeki, askerî eğitim ve dinî kurumlardaki eğitim vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Eğitim anlayışındaki süreklilik ve değişim verilecektir.</p> <p>[!] Gayrimüslimlere verilen eğitim özgürlüklerine değinilecektir.</p>
<p>6. Coğrafi keşiflerin Avrupa'nın siyasi, sosyal ve ekonomik yapısına etkisini açıklar.</p>	<p> Keşifler-Kâşifler: Coğrafi keşiflere öncülük eden kişilerin hayatları, yaptıkları keşiflerin sebep ve sonuçları araştırılır.</p> <p> Yeni Dünya: Avrupa-Asya arasındaki ana ticaret yolları ile coğrafi keşiflerle yeni bulunan ticaret yollarını kapsayan harita çalışması yapılır.</p>	<p>[!] Feodalitenin zayıflamasına ve merkezi krallıkların güçlenmesine değinilecektir.</p> <p>[!] Papa ve krallar arasındaki mücadeleye değinilecektir.</p> <p>[!] Coğrafi keşiflerin gerçekleşmesinde teknolojik ve bilimsel gelişmelerin etkisine ve bu keşif hareketlerinin sürekliliğine vurgu yapılacaktır.</p>
<p>7. Rönesans'ın ortaya çıkış nedenlerini ve etkilerini kavrar.</p>	<p> Avrupa'da Yeni Dönem: Rönesans'ın ortaya çıkışı, yayılışı ve etkileri araştırılarak sunu hazırlanır.</p> <p> Rönesans Aydınları: Rönesans dönemi sanat eserleri (mimari, resim, heykel vb.) İnternette Rönesans dönemi sanatçıları ve sanat eserlerinin yer aldığı sunu hazırlanır.</p> <p> Rönesans ve Osmanlı Devleti: Rönesans'ın sonuçları araştırılarak Osmanlı Devleti'ne etkilerini sınıfta tartışılır.</p>	<p>[!]Rönesans kelimesinin anlamına değinilecektir.</p> <p>[!] Rönesans'ın ortaya çıkışında doğu medeniyetinin etkisine değinilecektir.</p> <p>[!] Rönesans'ın ortaya çıkışında teknolojik ve bilimsel gelişmelerin etkilerine değinilecektir.</p>
<p>8. I. Selim (Yavuz) döneminde Osmanlı Devleti, Safevi ve Memluk devletleri arasındaki askerî ve siyasi ilişkileri açıklar.</p>	<p> Doğunun Fethi: Yavuz Sultan Selim dönemi askerî ve siyasi gelişmeleriyle ilgili sunu hazırlanır. Bu dönemin siyasi durumunu gösteren harita çalışması yapılır.</p> <p> İkinci Güneşi: Yavuz Sultan Selimle ilgili biyografi çalışması yapılır.</p> <p> Yurtluk-Ocaklık: Yurtluk-ocaklık sisteminin ortaya çıkışı ve savaşlar sonrasında sistemin değişimi incelenir.</p>	<p>[!] Yavuz Sultan Selim dönemi siyasi ve askerî gelişmelerin doğu politikası çerçevesinde değinilecektir.</p> <p>[!] Osmanlı Devleti - Safevi Devleti arasındaki hâkimiyet mücadelesine değinilecektir.</p>
<p>9. Osmanlı ekonomisinin gelişimini değerlendirir.</p>	<p> Kapalı Çarşı-Bedesten-Arasta: Osmanlı devletinde alış-veriş, ticaret yapılan mekânlar, bu mekânların</p>	<p>[!]Üretim-tüketim dengesine değinilecektir.</p> <p>[!] Osmanlı Devleti'nde ticaretin önemine</p>

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

	<p>işleyişi ve ekonomiye etkileriyle ilgili araştırma yapılır.</p> <p>Osmanlı'da Ticaret Yolları: Osmanlı Devleti'nde ticaret yollarını gösteren harita çalışması yapılır.</p> <p>Lonca Teşkilatı: Lonca teşkilatının işleyişine ilişkin drama yapılır.</p> <p>Bir Akçenin Değeri: XVI. yüzyılda İstanbul Kapalıçarşı'da bir Osmanlı akçesi ile neler satın alabileceği konusunda araştırma yapılır.</p> <p>Osmanlı Çarşıları: Yakın çevresinde bulunan Osmanlı Dönemine ait çarşı, bedesten, arasta, kapalı çarşı vb. mekânlara gezi düzenlenir.</p>	<p>değinilecektir.</p> <p>[!] Osmanlı Devleti'nin gelir-gider dengesi ve bütçe anlayışına değinilecektir.</p>
10. XV-XVI. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nin toplum yapısını analiz eder.	<p>Mahallede Günlük Yaşam: Döneme ait minyatürler, gravürler, tarihi metinler vb. yararlanılarak bir Osmanlı mahallesinde çocuk, kadın ve esnaf gözüyle bir günü anlatan metin yazılır.</p> <p>Aynı Zamanda Farklı Yaşamlar: Avrupalı bir köylü ile Osmanlı köylüsünün yaşamlarının karşılaştırıldığı bir metin yazılır.</p> <p>Seyyahların Gözüyle: Osmanlı toplumuna ilişkin Türk ve Avrupalı seyyahların dilinden yazılmış metinler incelenir.</p>	<p>[!]Yöneten ve yönetilen ilişkisi vurgulanacaktır</p> <p>[!]Dönemin eserlerinden (tarihî vesika, minyatür, gravür, seyahatname vb.) yararlanılarak XV-XVI. yüzyıllarda Osmanlı toplumunda günlük yaşam ele alınacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı toplumunda aile hayatına değinilecektir.</p> <p>[!] Vakıfların kuruluşu, işleyişi ve sosyal yaşamdaki önemine değinilecektir.</p>
11. Osmanlı Devleti'nde millet sisteminin toplumsal yaşama etkisini açıklar.	<p>Gök Kubbe Altında Birlikte Yaşamak: Osmanlı toplumunda birlikte yaşamının önemine ilişkin tarihî metinler incelenir.</p>	<p>[!] Osmanlı'daki hoşgörü anlayışı vurgulanacaktır.</p> <p>[!] II. Bayezit Döneminde İspanya'dan Osmanlı Devleti'ne sığınan Yahudilerin durumu da işlenecektir.</p>
12. I. Süleyman (Kanuni) Dönemi siyasi ve askerî faaliyetlerinin Osmanlı Devleti'nin dünya gücü olmasına etkisini değerlendirir.	<p>Osmanlı-Dünya Gücü: Kanuni Dönemi fetihlerini içeren harita çalışması yapılır. Fetihlerle ilgili tarih şeridi hazırlanır.</p> <p>İki Liderin Buluşması: Kanuni ve Fransa Kralı Fransuva dönemin olaylarının değerlendirdiği kurgu metin yazdırılır. Metinle ilgili drama çalışması yapılır.</p> <p>Denizlerde Türk Gücü: Türk denizciliğinin gelişimi (kürekli ve yelkenli gemiler, haritacılık faaliyetleri vb. özellikler) araştırılarak sunu hazırlanır.</p>	<p>[!] XVI. yüzyıl başlarında Avrupa'da meydana gelen siyasi gelişmelere değinilecektir.</p> <p>[!] Osmanlı Devleti'nin Batıda Roma-Germen İmparatorluğu, Avusturya, Venedik, Portekiz; Doğuda İran ile ilişkileri ele alınacaktır.</p> <p>[!] II. Bayezit Dönemi denizcilik faaliyetlerine değinilecektir.</p> <p>[!] Kanal projelerinin amaçlarına değinilecektir.</p> <p>[!]Osmanlı Devleti'nin Akdeniz hâkimiyeti ile</p>

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

	<p> Barbaros Hayrettin: Barbaros Hayrettin Paşa'nın biyografisi araştırılır. Kanuni'nin, Barbaros'u huzuruna kabul edişiyle ilgili drama çalışması yapılır.</p> <p> Osmanlı Devleti: XV ve XVI. yüzyıllarda Osmanlı Devleti ile ilgili film, belgesel, tiyatro oyunu vb. izlenir.</p> <p> Muhteşem Süleyman: Kanuni Sultan Süleyman ile ilgili biyografi çalışması yapılır.</p>	<p>Osmanlı deniz politikasının ilişkisi vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Hint Deniz Seferlerinin sebep ve sonuçlarına değinilecektir</p> <p>[!] XV ve XVI. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletlerine verdiği ticari ve hukuki ayrıcalıkların siyasi gelişmelere etkisine değinilecektir.</p>
13. Osmanlı hukuk sisteminin özellikleri ve işleyişini kavrar.	<p> Osmanlı Hukuk Sistemi: Klasik dönem Osmanlı hukuk sistemine ilişkin araştırma yapılır</p> <p> Kasr-ı Adalet: Divan-ı Hümayun'a gelerek problemlerinin çözümlenmesini isteyen bir kişinin burada yaşadıklarıyla ilgili drama çalışması yapılır.</p>	<p>[!] Osmanlı adalet anlayışı, kanunnamelerin hazırlanması, merkezi yönetimin güçlendirilmesi ve veraset sistemi ele alınacaktır.</p> <p>[!] Hukukun resmileşmesi ve yazılı hukuk anlayışı vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Kanuni Döneminde yapılan hukuki düzenlemelerin önemi vurgulanacaktır.</p>
14. Osmanlı Devleti'nde bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeleri, çağdaş Avrupa devletlerinin bu alandaki gelişmeleriyle karşılaştırır.	<p> Bilimin Işığında: Takiyüddin, Piri Reis, Şerafettin Sabuncuoğlu vb. bilim insanlarının hayatları, eserleri ve bilim dünyasına katkıları araştırılarak "Osmanlı Bilim Dünyası" konulu duvar gazetesi hazırlanır.</p>	<p>[!] Takiyüddin Rasathanesi ile Tycho Brahe Rasathanesi'nin karşılaştırması yapılarak ayrıca Şerafettin Sabuncuoğlu'nun kullandığı teknikler, Piri Reis'in haritaları vb. ele alınacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı Devleti'nin bilime ve bilim insanlarına verdiği önem vurgulanacaktır.</p>
15. XV-XVI. yüzyıl Osmanlı kültür, sanat ve mimari anlayışı ve bu alanlardaki gelişmeleri değerlendirir.	<p> Yüzyıllara Meydan Okuyan Mimar: Mimar Sinan örneğinden yola çıkılarak Osmanlı Döneminde bir sanatkarın yetişme şartları, eğitimi ve eserleri incelenir.</p> <p> Alay-ı Hümayun: Döneme ait minyatürlerden eğlence, oyun ve şenlik anlayışı incelenir.</p> <p> Topkapı Sarayı: Sanal ya da gerçek ortamda Topkapı Sarayı'na bir gezi düzenlenerek Saray'daki yaşam, Osmanlı sanat ve mimari anlayışı incelenir.</p> <p> Yanıbaşımızdaki Tarih: Osmanlı Dönemine ait eserlerin bulunduğu yerlere gezi düzenlenir.</p> <p> Şair Padişahlar: Dönemin padişahlarının yazdığı eserlerden örnekler incelenir.</p>	<p>[!] Dönemin eserlerinden yararlanılarak Osmanlı'da oyun, eğlence ve şenlik anlayışı da işlenecektir</p> <p>[!] Geleneksel Türk sanatlarına (hat, tezhip, minyatür, ebru, kakmacılık, çinicilik vb.) örnekler verilecektir.</p>

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

16. Reform hareketinin sebeplerini ve etkilerini kavrar.	 Reform Hareketi: Reform hareketinin sebeplerini, Martin Luther'in faaliyetlerini, hareketin yayılışını; sonuçlarını ve Osmanlı Devleti'ne etkisini anlatan bir metin yazılır.	[!] Reform kelimesinin anlamı açıklanacaktır. [!] Avrupa devletlerinde ve Osmanlı Devleti'nde din-devlet ilişkisi karşılaştırılacaktır. [!] Reform hareketleri karşısında Osmanlı Devleti'nin izlediği politikaya değinilecektir. [!] Reform hareketinin sadece dini boyutunun olmadığına ve başarıya ulaşmasının nedenlerine değinilecektir. [!] Reform hareketinin Osmanlı toplumundaki Hristiyanlara etkisine değinilecektir.
[!] Öğrencilerin tarihî olayları eş zamanlı olarak algılamaları sağlanacaktır. [!] Osmanlı Devleti'nin XIV ve XV. yüzyıllardaki siyasi, idari, sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarındaki değişim ve süreklilik vurgulanacaktır.		
 : Etkinlik : İnceleme gezisi [!]: Uyarı : Ders içi ilişkilendirme : Diğer derslerle ilişkilendirme		

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

3. ÜNİTE: ARAYIŞ YILLARI (XVII. YÜZYIL)

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. XVII. yüzyıl başlarında Asya ve Avrupa devletlerinin siyasi durumunu açıklar.	 Asya ve Avrupa'ya Bakış: XVII. yüzyılda Asya ve Avrupa'da bulunan devletlerle ilgili harita çalışması yapılır. Ekber ve Erşed: I. Ahmet'in veraset sisteminde yaptığı değişikliğin Osmanlı Devleti'ni nasıl etkilediği tartışılır. Taç Mahal: Taç Mahal'le ilgili araştırma yapılır. Araştırma, görsel materyallerle desteklenerek sunulur.	[!] Haçova Meydan Muharebe'sinden sonra Anadolu'da başlayan ayaklanmalara değinilecektir. [!] Ekber ve erşed sistemine değinilecektir. [!] Özbekler ve Özbek Hanlıkları (Hive, Buhara, Hokand), Kazak Hanlığı, Kırgızlar, Kaşgar Hanlığı ve Babür Devleti'nin kültürel etkilerine değinilecektir.
2. Osmanlı-Avusturya ve Osmanlı-İran savaşlarının Osmanlı Devleti'ne etkilerini değerlendirir.	 Unvanlar: Padişah, kayser, imparator, şah, kral, arşidük, çar, knez, voyvoda, giray vb. terimlerle ilgili araştırma yapılır. Güç Dengesi Değişiyor: Zitvatorok Antlaşması'nın maddeleri değişen güç dengeleri açısından incelenir.	[!] Bu savaşların, siyasi, sosyal, ekonomik açılarından etkilerine değinilecektir (savaşların uzun sürmesi, devletin Anadolu ile ilgilenen güçünün olmaması, üretimin azalması, yeni tımarların ortaya çıkmaması, tımar gelirlerinin azalması vb). [!] Zitvatorok Antlaşması ile Osmanlı Devleti'nin Avusturya'ya yönelik dış politikasında meydana gelen değişim vurgulanacaktır.
3. Merkezî otoritenin zayıflaması ile ayaklanmaların ortaya çıkması arasındaki ilişkiyi açıklar.	 Büyük Kaçgun: Celâli Ayaklanmaları ile ilgili araştırma yapılarak ayaklanmaların Osmanlı Devleti'ne etkileri sınıfta tartışılır. Kazan Kaldırma: Yeniçeri Ayaklanmalarının sebep ve sonuçları tartışılır.	[!] Celâli, İstanbul ve Eyalet ayaklanmaları ele alınacaktır.
4. Avrupa devletleri arasında yaşanan rekabetin Osmanlı Devleti'ne etkilerini açıklar.	 Osmanlı Maliyesi: Osmanlı gümrük politikasıyla ilgili bir araştırma yapılır. Avrupa'da Yeni Ticaret Politikası: Merkantilizm anlayışını ortaya çıkaran Avrupa'daki gelişmeler araştırılır. Bu anlayışın, Osmanlı ekonomisine etkileri tartışılır.	[!] Coğrafi Keşiflerin Osmanlı Devleti'ne etkileri vurgulanacaktır. [!] Osmanlı Devleti'nin Hollanda'ya verdiği imtiyazlar, İngiltere ve Fransa'nın denizlerde güçlenmesi, bu durumun Osmanlı Devleti'ne etkileri üzerinde durulacaktır. [!] Merkantilizmin Osmanlı Devleti'ne etkilerine

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

		değınilecektir.
5. II. Osman'ın ıslahat arayışlarını açıklar.	<p> Ordunun Başında Genç Bir Padişah: II. Osman'ın ıslahat fikirleri ve Hotin Seferi'nin ıslahatlara etkisi araştırılır.</p> <p> Hotin Fetihnamesi: Nadirî'nin Hotin Seferi ile ilgili minyatürleri incelenir.</p>	<p>[!] Islahat kavramının anlamı üzerinde durulacaktır.</p> <p>[!] Genç Osman'ın Lehistan Seferi'ne bizzat katılmasının önemi vurgulanacaktır.</p>
6. IV. Murat'ın siyasi ve askerî faaliyetlerini açıklar.	<p> Revan ve Bağdat Seferleri: Seferlerle ilgili bir harita çalışması yapılır.</p> <p> Bağdat Köşkü: Bağdat Köşkü ile ilgili araştırma yapılarak 17.yüzyıl mimari özellikleri incelenir.</p> <p> Bağdat Fatih: TRT yapımı olan IV. Murat filmi izlenir.</p> <p> Koçi Bey Risalesi: Risaleden seçilen metinler, içerik analizi yapılarak incelenir.</p>	<p>[!] IV. Murat'ın iktidarı ele alış sürecine de değınilecektir.</p> <p>[!] IV. Murat dönemi ıslahatları merkezi otoriteyi güçlendirme çalışmaları çerçevesinde işlenecektir.</p> <p>[!] Koçi Bey ve Katip Çelebi'nin risalelerine dönemin ıslahat çalışmaları bağlamında değınilecektir.</p> <p>[!] Kasr-ı Şirin Antlaşması'nın önemi vurgulanacaktır.</p>
7. Tımar sistemindeki değışimin sebep ve sonuçlarını değerlendirir.	<p> Son Akıncı: Telli Hasan Paşa olayı örneğinden hareketle akıncı birliklerinin önemini yitirmesiyle ilgili araştırma yapılır.</p> <p> Timardan İltizama: Tımar sisteminde meydana gelen değışimin etkilerini araştırır.</p>	<p>[!] Tımar sistemi askerî, siyasi, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ele alınacaktır.</p> <p>[!] İltizam ve mukaata usulüne değınilecektir.</p>
8. XVII. yüzyılda Avrupa'da meydana gelen bilimsel gelişmeleri ve siyasi olayları kavrar.	<p> Avrupa'da Bilim: Sınıf gruplara ayrılır. Her bir grup, Bacon, Descartes, Pascal, Leibniz, Galileo, Kepler, Newton, Harvey gibi bilim insanlarıyla ilgili araştırma yapar. Bilim insanlarının yapmış olduğu çalışmaların dönemin siyasi, sosyal, ekonomik anlayışına etkileri sınıfta tartışılır.</p>	<p>[!] Otuz Yıl Savaşlarına, İngiltere'de meşrutî yönetime ve Fransa'da mutlakiyet yönetimine değınilecektir.</p> <p>[!] Bilimsel çalışmalar ve bu çalışmaların döneme olan etkisi vurgulanacaktır.</p>
9. IV. Mehmet Dönemi iç ve dış politikadaki gelişmeleri açıklar.	<p> Son Bakış: Harita çalışması yapılarak Osmanlı Devleti'nin sınırları incelenir.</p> <p> 7 Yaşındaki Cihan Padişahı: Sofu Mehmet Paşa'nın sadrazamlıktan alınışıyla ilgili drama yapılır.</p> <p> Valide Sultan'ın Çözümü: Hatice Turhan Sultan'ın Köprülü Mehmet Paşa'yı sadrazam yapmasıyla ilgili drama yapılır.</p> <p> "Bir Türk Gibi Güçlü": Uyvar Kalesi'nin fethi ile</p>	<p>[!] I. İbrahim'in saltanatı IV. Mehmet'in tahta geçiş süreci içerisinde işlenecektir.</p> <p>[!] Tarhuncu Ahmet Paşa ve Köprülü ailesinin yapmış olduğu ıslahatlar vurgulanacaktır.</p> <p>[!] XVII. yüzyılda yapılan ıslahatların genel özellikleri ele alınacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı-Lehistan, Osmanlı-Rusya, Osmanlı-Avusturya ilişkilerine değınilecektir.</p>

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

	<p>ilgili yazılmış şiirlerden yararlanılarak fethin kamuoyundaki yansımaları incelenir.</p> <p> Gelenekçi İslahat Düşüncesi: XVII. yüzyıl ıslahatlarının karakteristik özellikleri sınıfta tartışılır.</p> <p> 25 Yıl Süren Mücadele: Girit'in fethi ile ilgili araştırma yapılarak Girit Savaşı'na destek veren Avrupa devletlerinin durumu incelenir.</p>	<p>[!] Girit'in fethi işlenirken Osmanlı donanmasının durumuna değinilecektir.</p>
<p>10. II. Viyana Kuşatması'nın sebeplerini, kuşatma sürecini ve sonuçlarını değerlendirir.</p>	<p> Kutsal İttifak: Viyana Kuşatması ve Haçlı zihniyetinin yeniden ortaya çıkışı ile ilgili araştırma yapılır.</p> <p> Karlofça ve İstanbul Antlaşmaları: Harita çalışması yapılarak antlaşmalardan sonra Osmanlı Devleti'nin sınırları incelenir.</p>	<p>[!] Avrupa devletlerinin haçlı zihniyeti vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Karlofça ve İstanbul antlaşmalarının maddeleri incelenecektir.</p>
<p>11. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'ndeki kültür, sanat, mimari ve bilim alanlarındaki çalışmaları değerlendirir.</p>	<p> Evliya Çelebi'nin Gözüyle Anadolu: Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nden yararlanarak öğrencilerden buldukları şehir hakkında araştırma yapmaları istenir.</p> <p> Mavi Cami: Sultan Ahmet Camii'nden hareketle dönemin mimari anlayışı incelenir.</p>	<p>[!] Evliya Çelebi, Katip Çelebi, Mimar Mehmet Ağa, Nef'i, Karacaoğlan, Lagari Hasan Çelebi, İtri, Nabi, Hattat Hafız Osman, Naima gibi sanatçıların ve bilim insanlarının çalışmalarına ve eserlerine yer verilecektir.</p>
<p>[!] Öğrencilerin tarihî olayları eş zamanlı olarak algılamaları sağlanacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyıldaki siyasi, idari, sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarındaki değişim ve süreklilik vurgulanacaktır.</p>		
<p>: Etkinlik : İnceleme gezisi [!]: Uyarı : Ders içi ilişkilendirme : Diğer derslerle ilişkilendirme</p>		

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

4.ÜNİTE: AVRUPA VE OSMANLI DEVLETİ (XVIII. YÜZYIL)

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. Avrupa devletleri ve Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyıl dış politikalarındaki öncelikleri fark eder.	 Avrupa'nın Sınırları (!): Avrupa devletlerinin yayılma ve çatışma bölgelerini gösteren harita çalışması yapılır. Değişen Krallar Değişmeyen Çıkarlar: Sınıf gruplara ayrılır. Gruplar, Avrupalı bir diplomatın “Bizim ebedi düşmanlarımız ve dostlarımız yoktur; sadece ebedi ülke çıkarlarımız vardır.” sözünden hareketle Avrupa devletlerinin dış politikalarını tartışır.	[!] İttifakların kurulmasındaki faktörler açıklanacaktır. [!] Avrupa devletlerinin dış politikalarındaki sürekliliğe ve Osmanlı Devleti'nin Avrupa politikasında değişen rolüne örnekler verilecektir. [!] Rusya'nın dış politikası açıklanırken Çar I. Petro'nun askerî ve sanayi alanlardaki reformlarına kısaca değinilecektir. [!] İngiltere'nin 1791'den itibaren Rusya'ya karşı Osmanlı toprak bütünlüğünü koruduğuna değinilecektir.
2. III. Ahmet Dönemi iç ve dış politikadaki gelişmeleri ve ıslahat çalışmalarını değerlendirir.	 Feyzullah Efendi: Feyzullah Efendi örneğinden yola çıkılarak ulemanın siyasallaşmasının Osmanlı yönetimine etkisi araştırılır. Paris'te Bir Osmanlı Sefiri: Yirmisekiz Çelebi Mehmet'in Fransa Seyahatnamesi metinlerinden yararlanılarak ıslahat hareketleri tartışılır. III. Ahmet Çeşmesi: III. Ahmet Çeşmesi hakkında araştırma yapılarak sunu hazırlanır.	[!] Osmanlı-Rusya, Venedik, Avusturya ilişkilerine değinilecektir. [!] Osmanlı-İran ilişkileri yüzyılın tamamını kapsayacak şekilde ele alınarak Azerbaycan hanlıklarına da değinilecektir. [!] Lale Devri'nde yapılan ıslahatlar ve bu ıslahatların karakteristik özelliği vurgulanacaktır.
3. Aydınlanma Çağı'nda meydana gelen gelişmeleri ve bu gelişmelerin etkilerini kavrar.	 Aklı Kullanma Cesareti, Aydınlanma Çağı: Aydınlanma felsefesi ile Atatürk'ün “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” sözü tartışılır. Aydınlanma Çağı: Aydınlanma Çağında meydana gelen bilimsel gelişmeler araştırılarak tarih şeridi hazırlanır.	[!] Aydınlanma Çağında meydana gelen fen ve sosyal bilim alanlarındaki gelişmelere ve bu gelişmelerin ekonomik, siyasi ve toplumsal etkilerine değinilecektir.
4. Sanayi İnkılabı'nın nedenlerini ve ortaya çıkan değişimleri kavrar.	 Sömürge İmparatorlukları: Avrupa devletleri ve sömürgelerini gösteren harita çalışması yapılır.	[!] Teknik gelişmelerin sanayileşmeye etkilerine değinilecektir.

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

	<p>Atölyeden Fabrikaya: Herhangi bir sanayi ürününün el tezgahlarındaki ve fabrikalardaki üretim aşamaları görsel öğeler kullanılarak karşılaştırılır.</p> <p>Fabrikalar Karşısında Loncalar: Sanayi İnkılabı'ndan sonra Avrupa'daki üretim ile Osmanlı lonca sistemindeki üretim karşılaştırılır.</p>	<p>[!] Sanayi İnkılabı'nın meydana getirdiği siyasi, sosyal ve ekonomik değişimlere değinilecektir.</p> <p>[!] Sömürgeciliğin yayılması ele alınacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı sanayisi ve Avrupa sanayisi üretim ilişkileri açısından karşılaştırılacaktır.</p>
5. Osmanlı-Rus ilişkilerini, Rusya'nın genişleme siyaseti açısından değerlendirir.	<p>Çariçe Katerina: II. Katerina'nın Osmanlı Devleti ile ilgili projesi (Grek Projesi) hakkında araştırma yapılarak sınıfa sunulur.</p> <p>İmtiyazdan Sözleşmeye Kapitülasyonlar: I. Mahmut Döneminde verilen kapitülasyonlar Kanunî döneminde verilen imtiyazlar ile karşılaştırılır.</p> <p>Karadeniz'deki Rus İlerleyişi: Rusya'nın Osmanlı Devleti'nden aldığı topraklar ile ilgili harita çalışması yapılır.</p> <p>Son Giray: Şahin Giray Han'ın biyografisinden hareketle Kırım'ın elden çıkışı incelenir.</p> <p>Küçük Kaynarca Antlaşması: Antlaşma maddelerinin içerik analizi yapılır.</p>	<p>[!] 1736-39 Rus-Avusturya ittifakı, 1768 -74 Osmanlı Rus Savaşları ele alınacaktır.</p> <p>[!] Fransa'ya verilen kapitülasyonların devamlı hâle getirilmesinin Osmanlı ekonomisine etkisine de değinilecektir.</p> <p>[!] Kırım'ın önemine Osmanlı-Rus ilişkileri çerçevesinde değinilecektir.</p> <p>[!] Rusya'nın Balkanlar'daki faaliyetlerine değinilecektir.</p> <p>[!]Küçük Kaynarca Antlaşması ele alınacaktır.</p>
6. Amerika Birleşik Devletleri'nin kurulması ile ilgili olayları açıklar.	<p>Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi: Bildirgenin maddeleri demokrasi, insan hakları ve cumhuriyet yönetimi ile bağlantı kurularak incelenir.</p>	<p>[!] ABD'nin bağımsızlığını kazanmasındaki Fransız desteğine İngiltere-Fransa rekabeti çerçevesinde değinilecektir.</p> <p>[!] ABD'nin Osmanlı Devleti'yle ilk ticari ilişkilerine değinilecektir.</p>
7. Fransız İhtilali'nin sebeplerini ve İhtilâl sonrasında ortaya çıkan fikir hareketlerini değerlendirir.	<p>Aydınlanma Çağı Sosyal Bilimcileri: Fransız İhtilal'inin fikir öncüleri ve eserleri ile ilgili araştırma yapılır.</p> <p>Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik: İhtilal'in yaydığı fikirlerin Avrupa siyasi ve toplumsal düzeninde meydana getirdiği değişiklikler araştırılır.</p> <p>Fransız İhtilali: Fransız İhtilali'ni konu alan film izlenir veya edebi eser incelenir.</p>	<p>[!] İhtilal'in siyasi, ekonomik, sosyal ve fikri nedenleri açıklanacaktır.</p> <p>[!] Fransız İhtilali'nin Avrupa'daki monarşi ve imparatorluklara etkisi ve Fransız İhtilal'ine karşı alınan önlemlere değinilecektir.</p> <p>[!] 1830 ve 1848 ihtilallerine de değinilecektir.</p>
8. III. Selim Dönemi siyasi gelişmeleri ve ıslahat hareketlerini kavrar.	<p>Suz-î Dilara Makamı: III. Selim'in aldığı eğitim ve sanatçı yönü ile ilgili biyografi çalışması yapılır.</p> <p>Sefaretnameler: Öğrencilerden, kendilerini</p>	<p>[!] Zıstovi ve Yaş antlaşmalarına değinilecektir.</p> <p>[!] Askerî, sosyal ve ekonomik alanlardaki ıslahatları ele alınacaktır.</p>

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

	<p>Avrupa'ya giden elçilerden birinin yerine koymaları ve Sultana sunulmak üzere bir sefaretname (rapor) hazırlamaları istenir. Öğrencilerin raporlarında değindikleri konular ve bu konuları seçme nedenleri üzerinde tartışmaları sağlanır.</p> <p>🏛️ Layihalar: III. Selim'e sunulan layihalardan hareketle padişahın başkanlık ettiği bir meşveret meclisi toplanarak devletin kötü gidişatını durdurmak için alınması gereken tedbirlerin konuşulduğu drama çalışması yapılır.</p> <p>🏛️ “Nizam-ı Kadim ve Nizam-ı Cedid: Bir yeniçeri ile Nizam-ı Cedid askerinin aldıkları eğitim, kullandıkları teçhizat ve gündelik yaşamlarını konu alan bir diyalog hazırlanarak sınıfa sunulur.</p>	<p>[!] Osmanlı Devleti'nin sürekli elçilikler kurmasının önemi vurgulanacaktır.</p>
<p>9. III. Selim Dönemi Osmanlı- Fransız siyasi ilişkilerini açıklar.</p>	<p>🏛️ Napolyon'un Mısır Hayali: Napolyon'un Mısır'ı işgalinin Osmanlı Devleti'ne etkisini yorumlayan bir gazete haberi hazırlanır.</p> <p>🏛️ Akka Zaferi: Nizam-ı Cedid Ordusunun Mısır'ın işgalden kurtarılmasındaki rolü araştırılarak sınıfa sunulur.</p>	<p>[!] Mısır'ın işgali Fransız- İngiliz rekabeti ve Fransız sömürgeciliği açısından ele alınacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı'nın Fransa'ya karşı izlediği “Denge Politikası” ile İngiliz- Rus ittifakına değinilecektir.</p>
<p>10. XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin yönetim ve bürokrasi anlayışında meydana gelen değişimleri örneklerle açıklar.</p>	<p>🏛️ Koca Ragıp Paşa: Koca Ragıp Paşa'nın reisülküttaplıktan sadrazamlığa terfisinden yola çıkılarak devlet kurumlarındaki değişim süreci araştırılır.</p> <p>🏛️ Ayanlar Ayanı: Rusçuk Ayanı Alemdar Mustafa Paşa ile ilgili biyografi çalışması yapılır.</p> <p>🏛️ Osmanlı Hazine Bonosu: Esham uygulaması hakkında araştırma yapılarak bir sunum hazırlanır.</p>	<p>[!] Divan-ı Hümayun'dan Bab-ı Âli'ye geçiş ile ilgili gelişmeler verilecektir.</p> <p>[!] İdarî kadronun seyfiye yerine daha çok kalemiyeden seçilmesine değinilecektir.</p> <p>[!] Ayan ve eşrafın ön plana çıkmasının sebepleri ve etkileri verilecektir.</p> <p>[!] Nizam-ı Cedid Ordusunun kurulması ile ayanların yükselişi ilişkilendirilecektir.</p> <p>[!] Malikâne sistemi ve esham uygulamasına da değinilecektir.</p>
<p>11. XVIII. yüzyıl ıslahat hareketlerinin genel özellikleri ile bu ıslahatların toplum, kültür, eğitim ve sanat alanlarındaki etkilerini değerlendirir.</p>	<p>🏛️ Mühendishane-i Bahri Hümayun: Deniz Harp Okulunun İnternet sayfasından, okulun tarihçesi araştırılarak sanal gezi yapılır.</p> <p>🏛️ Nur-ı Osmaniye Camii: Dönemin mimari ve sanat eserlerinden yola çıkılarak sanat anlayışındaki değişimi</p>	

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

	yansıtın sunu hazırlanır.	
--	---------------------------	--

[!] Öğrencilerin tarihî olayları eş zamanlı olarak algılamaları sağlanacaktır.

[!] Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyıldaki siyasi, idari, askerî, kültürel ve ekonomik yapılarındaki değişim ve süreklilik vurgulanacaktır.

: Etkinlik : İnceleme gezisi : Uyarı : Ders içi ilişkilendirme : Diğer derslerle ilişkilendirme

5. ÜNİTE: EN UZUN YÜZYIL (1800 – 1922)

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. XIX. yüzyıl başlarında Asya ve Avrupa devletlerinin siyasi durumunu açıklar.	 Yüzyıla Bakış: Asya ve Avrupa'da bulunan devletlerle ilgili harita çalışması yapılır.	[!] Yaka Türkmenlerine kısaca değinilecektir.
2. II. Mahmut'un yaptığı ıslahatları ve bu ıslahatların meydana getirdiği değişimleri değerlendirir.	 Anayasaya Doğru: Sened-i İttifak ile Magna Carta genel özellikleri açısından karşılaştırılır. Vaka-i Hayriye: Yeniçeri Ocağının kaldırılma süreci hakkında araştırma yapılır. İlk Resmî Gazete: Osmanlı Devleti'nin ilk resmî gazetesi olan Takvim-i Vakayi hakkında bir araştırma yapılır. Tercüme Odası: Tercüme Odası'nın Osmanlı dış politikası açısından önemi ve II. Mahmut Dönemindeki değişimi hakkında araştırma yapılır.	[!] Siyasi, idari, sosyal, askerî ve ekonomik alanlardaki ıslahatlar ele alınacaktır. [!] Sened-i İttifak, padişahın yetkileri açısından da ele alınacaktır. [!] Yeniçeri Ocağının kaldırılması, Osmanlı-Rus, Osmanlı-Avusturya savaşlarının sonuçları açısından ele alınacaktır.
3. Balkanlarda milliyetçilik fikirlerinin yayılması ile Osmanlı Devleti'nde ortaya çıkan ayaklanmalar arasındaki ilişkiyi kavrar.	 Balkanlar Kaynıyor: Balkanlarda ayaklanma öncesi siyasi, sosyal, kültürel, dini ve etnik durum ve ayaklanmanın sebepleri hakkında araştırma yapılır.	[!] Fransız İhtilali'nden sonra ortaya çıkan fikir akımlarının Osmanlı Devleti üzerindeki etkilerine de değinilecektir. [!] Avrupa devletlerinin Balkanlar üzerindeki politikalarına yer verilecektir.

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

		<p>[!] Rusya'nın Panslavizm politikasına yer verilecektir. [!] Bükreş ve Edirne Antlaşmalarına da yer verilecektir. ↻: 4. ünitenin 7. kazanımı ile ilişkilendirilecektir. ↻: 2. ünitenin 11. kazanımı ile ilişkilendirilecektir.</p>
4. Şark Meselesi'nin Avrupa'nın siyasi gündemine girmesini kavrar.	<p>🏰 Şark Meselesi Nasıl Doğdu?: Şark Meselesi'nin tarihî süreciyle ilgili araştırma yapılır. 🏰 Viyana Kongresi'nin Mimarı Metternich: Kongrede alınan kararların Avrupa devletlerine ve Osmanlı Devleti'ne farklı uygulanışı tartışılır.</p>	<p>[!] Viyana Kongresi ile Avrupa'da değişen dengeler ve Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'ne karşı izledikleri politika ele alınacaktır. [!] İstanbul Konferansı'na değinilecektir.</p>
5. Mısır ve Boğazlar Sorunu ile Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'ne yönelik politikalarını kavrar.	<p>🏰 Gazete Haberi: Bir Avrupalı gazeteci ve Osmanlı gazetecisinin dilinden Mısır Meselesi hakkında bir haber yazılır. 🏰 Gümrük Vergileri Düşürülüyor: Osmanlı tüccarı olarak İngiltere'ye, İngiliz tüccarı olarak Osmanlı Devleti'ne ihracat yapmak isteyen kişilerin gümrüklerdeki durumunu gösteren bir drama çalışması yapılır.</p>	<p>[!] Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın yaptığı ıslahatlara değinilecektir. [!] Boğazlar konusunun uluslararası bir sorun hâline gelmesi vurgulanacaktır. [!] 1838 Ticaret Sözleşmesi ile Osmanlı Devleti'nin İngiltere'ye verdiği imtiyazlar ve bunların Osmanlı ekonomisine etkilerine yer verilecektir.</p>
6. Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti'ne etkisini analiz eder.	<p>🏰 Susan Tezgahlar: Bursa örneğinden hareketle Avrupa'da meydana gelen Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı üretimine etkisi incelenir. 🏰 Çelik Ağlar: Avrupa'daki demiryolu ağı ile Osmanlı Devleti'ndeki demiryolu ağı karşılaştırılır.</p>	<p>[!] Sömürgecilik anlayışının Osmanlı Devleti'ne etkisi vurgulanacaktır. ↻: 4. ünitenin 4. kazanımı ile ilişkilendirilecektir.</p>
7. Tanzimat Fermanı'nın Osmanlı siyasi, sosyal ve kültürel hayatına etkisini değerlendirir.	<p>🏰 Gülhane Hatt-ı Hümayunu: Tanzimat Fermanı'nın maddeleri içerik analizi yöntemiyle incelenir. 🏰 Mustafa Reşit Paşa: Mustafa Reşit Paşa'nın hayatı hakkında bir biyografi çalışması yapılır. 🏰 Tanzimat Dönemi Edebiyatı: Döneme ait edebî eserlerden yararlanarak Tanzimat Dönemindeki siyasi ve</p>	<p>[!] Tanzimat Fermanı'nın hazırlanmasında etkili olan iç ve dış siyasi gelişmelere de değinilecektir.</p>

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

	sosyal olayların edebiyata yansımaları incelenir.	
8. Kırım Savaşı'nın Osmanlı Devleti ve Avrupa devletleri açısından önemini açıklar.	<p> Avrupa Güç Dengesi Arayışında Osmanlı: Paris Barış Antlaşması maddelerinden yola çıkılarak Avrupa güç dengesinde Osmanlı Devleti'nin yeri incelenir.</p>	[!] Osmanlı Devleti'nin ilk dış borçlanmasının bu savaş sırasında olduğuna da değinilecektir.
9. Islahat Fermanı'nın Osmanlı siyasi, sosyal ve kültürel hayatına etkisini kavrar.	<p> Tanzimat Paşaları: Âli ve Fuat paşalar hakkında biyografi çalışması yapılır.</p> <p> Tanzimat'tan Islahat'a: Tanzimat Fermanı ile Islahat Fermanı'nın genel özellikleri karşılaştırılır.</p> <p> Fermanın Yankıları: Islahat Fermanı'nın toplumun farklı kesimleri (Müslüman, gayr-i müslim, asker, çiftçi, kadın vb.) tarafından nasıl algılandığını gösteren bir drama çalışması yapılır.</p> <p> Osmanlı Donanması: Abdülaziz Döneminde Osmanlı donanmasının durumunu gösteren bir araştırma yapılır.</p> <p> Avrupa'da Bir Osmanlı Padişahı: Abdülaziz'in Avrupa seyahati ve bunun yankıları hakkında bir araştırma yapılır.</p>	[!] Padişah-tebaa arasında değişen anlayışa vurgu yapılacaktır.
10. I. Meşrutiyet Dönemini Osmanlı Devleti'nin demokratikleşme süreci açısından değerlendirir.	<p> Meşrutiyet'e Giden Yol: Meşrutiyet'e giden yolda fikir hareketleri hakkında araştırma yapılır.</p> <p> İlk Osmanlı Anayasası: Anayasa maddeleri, demokratikleşme süreci açısından incelenir.</p> <p> Zanaatkâr Padişah: II. Abdülhamit hakkında bir biyografi çalışması yapılır.</p>	<p>[!] Jön Türkler (Genç Osmanlılar) hareketine de değinilecektir.</p> <p>[!] Kanun-i Esasi'nin demokratikleşme süreci açısından önemi vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Mecelle'nin aile hukuku açısından önemine değinilecektir.</p>
11. 1877–1878 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi)'nin sonuçlarını açıklar.	<p> Millet-i Sadıka: Osmanlı yönetiminde Ermenilerin durumu ve bu dönemden sonra ayaklanmalarının sebebi hakkında araştırma yapılır.</p> <p> Plevne Savunması: Plevne Marşı dinletilerek Plevne savunması incelenir.</p> <p> Hindistan'a Giden Yeni Yol: 1869'da Süveyş Kanalı'nın açılmasının İngiltere'nin Osmanlı politikasına etkisini araştırılır.</p>	<p>[!] Berlin Konferansı'na yer verilecektir.</p> <p>[!] Ermeni Meselesi'nin ortaya çıkışına ve Ermeni faaliyetlerine yer verilecektir.</p> <p>[!] Osmanlı-Rus Savaşı sonunda Balkanlardan ve Kafkaslardan Anadolu'ya yapılan göçlere yer verilecektir.</p> <p>[!] Osmanlı-Rus Savaşı'nda İngiltere'nin politika değişikliğine gitmesine vurgu yapılacaktır.</p>

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

	<p> Değişen Sınırlar: Savaş öncesini ve sonrasını gösteren bir harita çalışması yapılır.</p> <p> Aziziye Tabyaları: Nene Hatun'un Erzurum savunmasındaki rolü ve Aziziye Tabyalarının önemi araştırılır.</p>	<p>[!] Kıbrıs, Tunus ve Mısır'ın Osmanlı hâkimiyetinden çıkışına yer verilecektir.</p>
<p>12. II. Meşrutiyet Dönemi siyasi sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeleri değerlendirir.</p>	<p> Mithat Paşa: Mithat Paşa hakkında biyografi çalışması yapılır.</p> <p> İttihat ve Terakki'nin Üç Paşası: Enver, Talat ve Cemal Paşaların biyografilerinden hareketle İttihat ve Terakki'nin amaç ve çalışmaları incelenir.</p> <p> Fikir Akımları: Osmanlı fikir hareketleri hakkında araştırma yapılarak sunu hazırlanır.</p> <p> Meclis-i Mebusan'da Bir Oturum: Meclis-i Mebusan'ın yapısı dikkate alınarak Meclis çalışmalarıyla ilgili drama yapılır.</p> <p> Düyun-ı Umumiye: Düyun-ı Umumiye'nin Osmanlı ekonomisine etkileri araştırılır.</p> <p> 3B (Berlin-Boğaz-Bağdat): Demiryolu Projesi'nden hareketle Osmanlı-Alman yakınlaşması incelenir.</p>	<p>[!] İttihat ve Terakki Cemiyetine değinilecektir.</p> <p>[!] Bosna-Hersek'in ilhakına, Bulgaristan'ın bağımsızlığını kazanmasına ve Girit'in Yunanistan'a katılmasına değinilecektir.</p> <p>[!] Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık fikir akımlarına değinilecektir.</p> <p>[!] 31 Mart Olayı'na da yer verilecektir.</p> <p>[!] Osmanlı-Alman yakınlaşmasına da değinilecektir.</p>
<p>13. Osmanlı toplumunda meydana gelen değişimleri analiz eder.</p>	<p> Avrupa'da Osmanlı Talebesi: II. Mahmut döneminden itibaren Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi hakkında bir araştırma yapılır.</p> <p> Fatma Aliye: Fatma Aliye'nin dilinden kendi hayatı ve dönemine ait bilgiler anlatılır.</p> <p> Sekiz Sütuna Manşet: Döneme ait sosyal konulardan biriyle ilgili farklı bakış açılarını yansıtacak nitelikte gazete haberleri yazılır.</p>	<p>[!] Basın-yayının Osmanlı toplumunda meydana getirdiği değişim vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı Devleti'nde kadının konumundaki değişim vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Kadınlar tarafından gerçekleştirilen yayın faaliyetlerine yer verilecektir.</p>

TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

<p>14. Osmanlı Devleti'nde eğitim alanında meydana gelen gelişmeleri kavrar.</p>	<p> Eğitimde Atılımlar: Sınıf gruplara ayrılır. Her grup bu dönemde açılan okullardan (Rüştiye, Mekteb-i Tıbbiye, Darülfünun, Sanayi-i Nefise vb.) birini araştırarak sınıfa sunar.</p>	<p>[!] Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'ne de yer verilecektir. [!] Azınlık ve yabancı okulların faaliyetlerine de değinilecektir. [!] Klasik eğitimle modern eğitim arasındaki farka değinilecektir.</p>
<p>15. Osmanlı kültür, sanat ve mimari anlayışını kavrar.</p>	<p> Topkapı'dan Dolmabahçe Sarayı'na: Gerçek ya da sanal gezi düzenlenerek Topkapı ve Dolmabahçe sarayları mimari tarzı ve yapılış süreci açısından karşılaştırılır. Ahmet Cevdet Paşa: Ahmet Cevdet Paşa'nın eserleri ve Türk kültürüne katkılarıyla ilgili bir biyografi çalışması yapılır. İlk Müzeci: Osman Hamdi Bey'in hayatı ve eserleri hakkında araştırma yapılarak sunu hazırlanır. Üç Takım: 1900'lerin başında kurulan futbol takımları hakkında araştırma yapılarak sunulur.</p>	<p>[!] Sahne sanatları (opera, tiyatro vb.), süsleme ve görsel sanatlardaki gelişmelere değinilecektir. [!] Spor alanında yapılan çalışmalara da yer verilecektir.</p>
<p>16. Trablusgarp ve Balkan savaşlarının sebep ve sonuçlarını açıklar.</p>	<p> Derne'de Bir Osmanlı Subayı: Mustafa Kemal'in ve diğer Osmanlı subaylarının Trablusgarp Savaşı'ndaki faaliyetleri araştırılır. Sınırlar Değişiyor: I ve II. Balkan savaşlarını sınırlar açısından karşılaştıran bir harita çalışması yapılır.</p>	<p>[!] Balkan devletlerinin yayılcı politikası çerçevesinde 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı'na da değinilecektir.</p>
<p>17. I. Dünya Savaşı'nın sebep ve sonuçlarını kavrar.</p>	<p> Savaş Öncesi ve Sonrası Avrupa: I. Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında Osmanlı Devleti ve Avrupa'nın sınırlarını gösteren harita çalışması yapılır. Çanakkale Geçilmez: Çanakkale Savaşı'nın Türk tarihi açısından öneminin incelenmesi amacıyla Çanakkale'ye bir gezi düzenlenir. Sarıkamış Harekâtı: Enver Paşa komutasındaki ordunun Sarıkamış'ta verdiği mücadele ile ilgili belgesel izlenir. Sarı Gelin: 1915 Olayları ile ilgili belgesel izlenir.</p>	<p>[!] İtalya ve Almanya'nın siyasi birliklerini kurmasına yer verilecektir. [!] Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'nda mücadele ettiği cephelere yer verilecektir. [!] 1915 Olayları sebep ve sonuçlarıyla ele alınacaktır. [!] I. Dünya Savaşı sonrası imzalanan antlaşmaların içeriğine kısaca değinilecektir. [!] Atatürk'ün vatan ve millet sevgisi, mantıklılığı, ileri görüşlülüğü ve önder oluşuna yer verilecektir.</p>
<p>[!] Öğrencilerin tarihî olayları eş zamanlı olarak algılamaları sağlanacaktır. [!] Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyıldaki siyasi, idari, askerî, kültürel ve ekonomik yapılarındaki değişim ve süreklilik vurgulanacaktır.</p>		
<p> :Sınıf-okul içi etkinlik :İnceleme gezisi [!] :Uyarı ↻ :Ders içi ilişkilendirme</p>		

10. SINIF SEÇMELİ TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Kronolojik devamlılığı ve konu bütünlüğünü sağlamak için 9. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı incelenmelidir.
2. 9. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı “Tarih Bilimi ” ünitesinde, tarih metodolojisine ilişkin kazanımlar yer almaktadır. Öğrencilerin bu üniteye kazandığı bilgi ve becerilerin, 10. sınıf ünitelerinde de kullanmaları sağlanmalıdır.
3. Ders, etkinliklerle işlenmeli, programın öngördüğü tarihsel düşünme becerileri kazandırılmaya çalışılmalıdır.
4. Kazanımlar öğrencilerin aktif olarak derse katılacağı ve bir ürün ortaya koyacağı şekilde yazılmıştır.
5. Ünitelerin sıralanışında kronoloji esas alınmıştır. Ünitelerde yer alan kazanımların içeriği tarih, isim ve olay sıralanması şeklinde değildir. Ünite içeriği, çoklu sebep-sonuç ilişkileri kurulmasına imkân verecek şekilde düzenlenmiştir. Bu bakımdan kazanımların sıralamasında değişiklik yapılmamalıdır.
6. Bazı konuların bütüncül olarak işlenebilmesi için kazanımların içeriklerine uygun konular seçilerek (yönetim, hukuk, anayasa, demokrasi, ordu, aile, eğitim, denizcilik, sanat, mimari, doğal afetler, salgın hastalıklar, göç vb.) öğrencilere proje görevi olarak verilmelidir.
7. Kazanımlar; siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik olayların birlikte verildiği bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmalıdır.
8. Medeniyetlerin ve kültürlerin oluşumunda kadın ve erkeğin katkısına ve tarihin öznesinin “insan” olduğuna dikkat edilmelidir.
9. Kazanım, açıklama ve etkinlik örneklerinin yer aldığı program tablosu çok önemlidir. Derse ön hazırlık yapılırken genel amaçlar, ünite kazanımları ve açıklamalar dikkate alınmalıdır. Öğrencinin aktif katılımını sağlamak, dersi daha etkili ve zevkli hâle getirebilmek için farklı yöntem ve teknikleri içeren etkinlikler yapılmalıdır. Genel amaçlar, kazanımlar, açıklamalar, öğrenme biçimleri, farklı zekâ türlerine sahip öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları, okul ve çevre şartları dikkate alınarak yeni etkinlikler tasarlanabilir ya da önerilen etkinlikler geliştirilebilir. Etkinlikler tasarlanırken ya da geliştirilirken değerlendirme süreçlerinden hangisinin kullanılacağı belirlenmelidir.
10. Tarihî kavram ve terimlerin öğretimine özellikle önem verilmelidir. Bu çerçevede kavram haritaları ve zihin haritaları hazırlatılabilir.

11. Tarih konuları diğer derslerin konuları ile ilişkili ise diğer derslerin zümre öğretmenleri ile ortak hareket edilmelidir.
12. Öğrencilerin tarihî olayları eş zamanlı olarak (senkronik) algılamalarını sağlamak amacıyla harita vb. materyallerden yararlanılmalıdır. Eş zamanlı tarih şeritleri hazırlanmalı, tarih atlasları kullanılmalıdır. Harita çalışmaları, günümüz siyasi haritalarıyla, dilsiz ya da döneme ait haritalarla yapılabilir. Eş zamanlı tarih şeritleri yüzyıl, konu, mekân, kişi merkezli olarak hazırlanabilir. Haritalar eş zamanlı tarih şeritleriyle kullanılmalıdır.
13. Etkinlik örneklerinde yer alan bazı yöntem ve tekniklerin uygulanmasında dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:
  - Araştırma yöntemini içeren etkinlikler yapılırken imkânlar doğrultusunda kütüphane, internet vb. kaynaklardan yararlanma konusunda öğrenci yönlendirilmelidir.
  - Metin yazılmasının önerildiği etkinliklerde; öğrencilerin tarihsel düşünme becerilerini kullanabileceği metinler oluşturmalarına, döneme ait adlandırmaların, tarihî deyim ve terimlerin ve zaman kavramlarının doğru kullanılmasına dikkat edilmelidir. Ancak öğrencilerden bir tarihçi gibi metin yazmaları beklenmemeli, öğrencilere bu konuda rehberlik yapılmalıdır.
  - Etkinliklerde kullanılacak metin ve görsel malzemeler (resim, fotoğraf, karikatür, minyatür, gravür vb.) öğrenci seviyesine uygun ve pedagojik olmalıdır.
  - Biyografi çalışması yapılacak etkinliklerinde; biyografisi incelenen kişinin eğitimi, fikirleri, faaliyetleri ve bu faaliyetlerin döneme etkisi ile yaşadığı dönemin siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik özellikleri vb. konulara değinilmelidir.
  - Film etkinlerinde; ders saatleri göz önünde bulundurulmalı, kazanımın içeriğine uygun filmin belli bölümleri etkinliklerde kullanılmalıdır.
14. Ders işlenişlerinde, inceleme gezilerine önem verilmelidir. Müzelere, tarihî ve kültürel mekânlara imkânlar ölçüsünde gerçek ya da sanal ortamda (tarihî yapılar, anıtlar, müze-kentler, savaş alanları) geziler düzenlenmelidir.
15. Tarih derslerinde görsel ve işitsel iletişim araçlarına yer verilmeli; tepegöz, projeksiyon makinesi, bilgisayar, televizyon vs. etkin olarak derste kullanılmalıdır.

16. Tarih dersinin amaçları arasında Türk dilinin doğru, etkili ve güzel kullanımını da söz konusudur. Bu amaçla, ünite içeriklerine uygun hikâye, roman, Őir vb. yer aldığı kitap listeleri belirlenmeli, bu kitapların etkinliklerde kullanılması sağlanmalıdır.
17. Talim ve Terbiye Kurulu'nun 14. 06. 2002 tarih ve 272 sayılı kararı ile kabul edilen ve Temmuz 2002 tarih ve 2538 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan "Ermeni, Yunan-Pontus ve Süryaniler" ile ilgili konuların Ortaretim 10 sınıf Tarih dersi üretim programında yer alması esastır. Bu konuyla ilgili tablo Ek'tedir.

SEÇMELİ TARİH DERSİ (10 SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELER VE SÜRELERİ

Seçmeli Tarih Dersi Öğretim programı haftada 2 ders saati esas alınarak hazırlanmıştır. 2 saatlik seçmeli Tarih Dersi (10. Sınıf) Öğretim Programı 5 üniteden oluşmaktadır.

- 1.Ünite: BEYLİKTE DEVLETE (1300–1453)
- 2.Ünite: DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453–1600)
- 3.Ünite: ARAYIŞ YILLARI (XVII. YÜZYIL)
- 4.Ünite: AVRUPA VE OSMANLI DEVLETİ (XVIII. YÜZYIL)
- 5.Ünite: EN UZUN YÜZYIL (1800–1922)

ÜNİTE	KAZANIM SAYISI	SÜRE/DERS SAATİ	ORANI (%)
1. BEYLİKTE DEVLETE (1300–1453)	4	14	19
2. DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453–1600)	5	18	25
3. ARAYIŞ YILLARI (XVII. YÜZYIL)	3	11	15
4. AVRUPA VE OSMANLI DEVLETİ (XVIII. YÜZYIL)	4	14	20
5. EN UZUN YÜZYIL (1800–1922)	4	15	21
TOPLAM	20	72	100

SEÇMELİ TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

1. ÜNİTE: BEYLİKTEN DEVLETE (1300–1453)

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. Osmanlı Devleti'nin gelişimini etkileyen faktörleri açıklayıcı tezleri tartışır.	 Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu: Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ile ilgili belgesel veya film izlenir. Beylikten Devlete: Osmanlı Devleti'nin gelişimini etkileyen faktörlerle ilgili araştırma yapılarak sınıfta araştırma sonuçları üzerine tartışılır. Osmanlı'nın İlk Şehirleri: Osmanlı Devleti'nin önemli merkezlerine (Söğüt, Domaniç, İznik, Bursa vb.) gezi düzenlenir.	[!] Kayı Boyu; Kayıların Anadolu'ya gelişi ve yerleşmesine değinilecektir. [!] XIV. yüzyılda Anadolu'nun siyasi, kültürel ve demografik yapısına değinilecektir. [!] Koyunhisar Savaşı, Bilecik ve Bursa'nın fethi, Maltepe Savaşı, İznik ve İzmit'in fethi de ele alınacaktır. [!] H.Gibbons, F.Köprülü, C.İmber ve H. İnalçık'ın tezleri çerçevesinde ele alınacaktır.
2. Döneme ilişkin kaynaklardan yola çıkarak beylikten imparatorluğa geçişte devlet anlayışındaki, kurumlardaki değişim ve sürekliliği açıklayıcı metinler yazar.	 Osmanlı Çınarı: Osmanlı Devleti'nin devlet yönetimiyle ilgili araştırma yapılarak sunu hazırlanır.	[!] Osmanlı devlet anlayışının dayanakları vurgulanacaktır. [!] Devlet anlayışı ve yönetimin temel özellikleri kurumsallaşma sürecini kapsayacak şekilde ele alınacaktır. [!] Şehzade sancağı uygulamasına değinilecektir. [!] Döneme ilişkin kaynaklardan (Tevarih –i Alî Osmaniler, Oruç Tarihi, Âşık Paşazade Tarihi, İbn-i Battuta Seyahatnamesi vb.) yararlanılacaktır.

SEÇMELİ TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

<p>3. XIV-XV. yüzyıllarda Osmanlı askerî teşkilat yapısını gösteren anlam haritası çizer.</p>	<p> Devşirme Sistemi: Devşirmelerin nasıl alındığı ve yetiştirildiğine dair bilgileri içeren metinler incelenir.</p>	<p>[!]Yeniçeri Ocağının kurulması ve işleyişi ele alınacaktır. [!] Devşirme sisteminin işleyişi vurgulanacaktır. [!] Kapıkulu sistemi ele alınacaktır. [!] Tımar sisteminin işleyişine; tımar sisteminde toprak kullanımı, toprak yönetimi, vergi sistemi ve askerî sistem arasındaki ilişkiye değinilecektir. [!] Kuruluş dönemi Osmanlı donanmasına da değinilecektir. [!]Görsel özetleyiciler yaptırılacaktır.</p>
<p>4. XIV-XV. yüzyıllarda Osmanlı ekonomisinin temel kavramlarını içeren ekonomi sözlüğü hazırlar.</p>	<p> Lonca Teşkilatı: Lonca teşkilatının işleyişiyle ilgili drama yapılır.</p>	<p>[!] Ekonominin temel kaynakları insan gücü, tarım, hayvancılık ve ticaret açısından ele alınacaktır. [!] Dönemin kavramları olgusal örneklerle desteklenmelidir.</p>
<p>: Etkinlik : İnceleme gezisi [!]: Uyarı : Ders içi ilişkilendirme : Diğer derslerle ilişkilendirme</p>		

SEÇMELİ TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

2. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453–1600)

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. XVI. yüzyılda Osmanlı bürokrasinin yapısını ve işleyişini konu edinen yaratıcı metinler yazar.	<p> Osmanlıda Yönetim: Osmanlı Devleti’nde merkezî, taşra ve eyalet yönetimini gösteren bir şema hazırlanır.</p> <p> Divan-ı Hümayun: Divan-ı Hümayun’un işleyişi görevleri ve üyelerinin yetki ve sorumlulukları ile ilgili sunu hazırlanır.</p> <p> Şehzade Şehirleri: Şehzade sancağı uygulamasının yapıldığı şehirler ve buradaki işleyişle ilgili araştırma yapılır.</p>	<p>[!] Padişahın tahta geçişi, yetki ve sorumlulukları vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Merkezî yönetim kapsamında Divan-ı Hümayun’un yapısı, üyeleri ve görevleri ele alınacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı yöneticilerinin seyfiye, ilmiye ve kalemiye sınıfından olduğuna değinilecektir</p> <p>[!] Taşra ve eyalet yönetimi de ele alınacaktır.</p> <p>[!] Tımar sisteminin gelişimine değinilecektir.</p> <p>[!] Hikâye, radyo oyunu ve senaryo vb. yazar.</p>
2. XV-XVI. yüzyıllara ilişkin görsel ve yazılı kanıtları inceleyerek Osmanlı Devleti’nin toplum yapısı ile Avrupa toplumunun yapısını karşılaştıran tablolar hazırlar.	<p> Aynı Zamanda Farklı Yaşamlar: Avrupalı bir köylü ile Osmanlı köylüsünün yaşamlarının karşılaştırıldığı bir metin yazılır.</p> <p> Seyyahların Gözüyle: Osmanlı toplumuna ilişkin Türk ve Avrupalı seyyahların dilinden yazılmış metinler incelenir.</p>	<p>[!]Yöneten ve yönetilen ilişkisi vurgulanacaktır.</p> <p>[!]Dönemin eserlerinden (tarihî vesika, minyatür, gravür, seyahatname vb.) yararlanılarak XV-XVI. yüzyıllarda Osmanlı toplumunda günlük yaşam ele alınacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı toplumunda aile hayatına değinilecektir.</p> <p>[!] Vakıfların kuruluşu, işleyişi ve sosyal yaşamdaki önemine değinilecektir.</p> <p>[!] Döneme ait minyatürler, gravürler, tarihî metinler vb. incelenecektir.</p>

SEÇMELİ TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

<p>3. Osmanlı hukuk sisteminin doğasına ilişkin tartışmaları (örfî ve şer'î hukuk ilişkisi vb.)yansıtan sözlü sunumlar hazırlar.</p>	<p> Osmanlı Hukuk Sistemi: Klasik dönem Osmanlı hukuk sistemine ilişkin araştırma yapılır.</p> <p> Kasr-ı Adalet: Divan-ı Hümayun'a gelerek problemlerinin çözümlenmesini isteyen bir kişinin burada yaşadıklarıyla ilgili drama çalışması yapılır.</p>	<p>[!]Osmanlı Devleti'nde adalet anlayışı, kanunnamelerin hazırlanması, merkezî yönetimin güçlendirilmesi ve veraset sistemi ele alınacaktır.</p> <p>[!] Hukukun resmileşmesi ve yazılı hukuk anlayışı vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Kanuni Döneminde yapılan hukuki düzenlemelerin önemi vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Sözlü sunumlar sempozyum, panel ve münazara şeklinde yapılabilir.</p>
<p>4. Osmanlı Devleti'nde ve çağdaşı Avrupa devletlerindeki bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeleri gösteren mukayeseli tarih şeritleri hazırlar.</p>	<p> Bilimin Işığında: Takiyüddin, Piri Reis, Şerafettin Sabuncuoğlu vb. bilim insanlarının hayatları, eserleri ve bilim dünyasına katkıları araştırılarak kronoloji içeren "Osmanlı Bilim Dünyası" konulu duvar gazetesi hazırlanır.</p>	<p>[!] Takiyüddin Rasathanesi ile Tycho Brahe Rasathanesi'nin karşılaştırması yapılarak ayrıca Şerafettin Sabuncuoğlu'nun kullandığı teknikler, Piri Reis'in haritaları vb. ele alınacaktır.</p> <p>[!]Osmanlı Devleti'nin bilime ve bilim insanlarına verdiği önem vurgulanacaktır.</p>
<p>5. XV-XVI. yüzyıllar arasında Osmanlı sultanları ile sanatçılar arasındaki ilişkilerin kültür, sanat ve mimari gelişmelere yansımaları örnek olaylarla tartışır.</p>	<p> Yüzyıllara Meydan Okuyan Mimar: Mimar Sinan örneğinden yola çıkılarak Osmanlı Döneminde bir sanatkarın yetişme şartları, eğitimi ve eserleri incelenir.</p> <p> Alay-ı Hümayun: Döneme ait minyatürlerden eğlence, oyun ve şenlik anlayışı incelenir.</p> <p> Topkapı Sarayı: Sanal ya da gerçek ortamda Topkapı Sarayı'na bir gezi düzenlenerek Saray'daki yaşam, Osmanlı sanat ve mimari anlayışı incelenir.</p> <p> Yanıbaşımızdaki Tarih: Osmanlı Dönemine ait eserlerin bulunduğu yerlere gezi düzenlenir.</p> <p> Şair Padişahlar: Dönemin padişahlarının yazdığı eserlerden örnekler incelenir.</p>	<p>[!] Dönemin eserlerinden yararlanılarak Osmanlıda oyun, eğlence ve şenlik anlayışı da işlenecektir.</p> <p>[!] Geleneksel Türk sanatlarına (hat, tezhip, minyatür, ebru, kakmacılık, çinicilik vb.) örnekler verilecektir.</p>
<p> Etkinlik İnceleme gezisi [!]:Uyarı :Ders içi ilişkilendirme : Diğer derslerle ilişkilendirme</p>		

SEÇMELİ TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

3. ÜNİTE: ARAYIŞ YILLARI (XVII. YÜZYIL)

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. Merkezî otoritenin, ayaklanmalara değinen layihalarını inceleyerek merkez-çevre ilişkisini konu alan metinler yazar.	<p> Büyük Kaçgun: Celâli Ayaklanmaları ile ilgili araştırma yapılarak ayaklanmaların Osmanlı Devleti'ne etkileri sınıfta tartışılır.</p> <p> Kazan Kaldırma: Yeniçeri ayaklanmalarının sebep ve sonuçları tartışılır.</p>	<p>[!] Celâli, İstanbul ve Eyalet ayaklanmaları ele alınacaktır.</p> <p>[!] Karagöz -Hacivat diyalogu, rapor, şikâyet dilekçesi vb.</p>
2. XVII. yüzyılda Avrupa'da meydana gelen bilimsel gelişmeleri ve siyasi olayları tarihsel önem sırasına koyar.	<p> Avrupa'da Bilim: Sınıf gruplara ayrılır. Her bir grup, Bacon, Descartes, Pascal, Leibniz, Galileo, Kepler, Newton, Harvey gibi bilim insanlarıyla ilgili araştırma yapar. Bilim insanlarının yapmış olduğu çalışmaların dönemin siyasi, sosyal, ekonomik anlayışına etkileri sınıfta tartışılır.</p>	<p>[!] Otuz Yıl Savaşlarına, İngiltere'de meşruti yönetime ve Fransa'da mutlakiyet yönetimine değinilecektir.</p> <p>[!] Bilimsel çalışmalar ve bu çalışmaların döneme olan etkisi vurgulanacaktır.</p>
3. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti'ndeki kültür, sanat ve bilim alanlarındaki önemli kişilerin biyografilerini yazar.	<p> Evliya Çelebi'nin Gözüyle Anadolu: Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nden yararlanarak öğrencilerden buldukları şehir hakkında araştırma yapmaları istenir.</p> <p> Mavi Camii Tanyalım: Sultan Ahmet Camii'nden hareketle dönemin mimari anlayışı incelenir.</p>	<p>[!] Evliya Çelebi, Katip Çelebi, Mimar Mehmet Ağa, Nef'i, Karacaoğlan, Lagari Hasan Çelebi, İtri, Nabi, Hattat Hafız Osman, Naima gibi sanatçıların ve bilim insanlarının çalışmalarına ve eserlerine yer verilecektir.</p>
<p>: Etkinlik : İnceleme gezisi [!]: Uyarı : Ders içi ilişkilendirme : Diğer derslerle ilişkilendirme</p>		

SEÇMELİ TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

4. ÜNİTE: AVRUPA VE OSMANLI DEVLETİ (XVIII. YÜZYIL)

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. Aydınlanma Çağı düşünürlerinin eserleri ışığında bu dönemde yaşanan siyasi, sosyal ekonomik olayları değerlendiren açıklayıcı metin yazar.	 Aklı Kullanma Cesareti, Aydınlanma Çağı: Aydınlanma felsefesi ile Atatürk'ün “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” sözü tartışılır. Aydınlanma Çağı: Aydınlanma Çağında meydana gelen bilimsel gelişmeler araştırılarak tarih şeridi hazırlanır.	[!] Aydınlanma Çağında meydana gelen fen ve sosyal bilimler alanlarındaki gelişmelere ve bu gelişmelerin ekonomik, siyasi ve toplumsal etkilerine değinilecektir. [!] Kant'ın “aydınlanma nedir” makalesi vb.
2.Sanayi İnkılabı'nın neden İngiltere'de ortaya çıktığı ve dünyayı nasıl etkilediği konusundaki tezleri inceleyerek kendi görüşünü oluşturur.	 Sömürge İmparatorlukları: Avrupa devletleri ve sömürgelerini gösteren harita çalışması yapılır. Atölyeden Fabrikaya: Herhangi bir sanayi ürününün el tezgahlarındaki ve fabrikalardaki üretim aşamaları görsel öğeler kullanılarak karşılaştırılır. Fabrikalar Karşısında Loncalar: Sanayi İnkılabı'ndan sonra Avrupa'daki üretim ile Osmanlı lonca sistemindeki üretim karşılaştırılır.	[!] Teknik gelişmelerin sanayileşmeye etkilerine değinilecektir. [!] Sanayi İnkılabı'nın meydana getirdiği siyasi, sosyal ve ekonomik değişimlere değinilecektir. [!] Sömürgeciliğin yayılması ele alınacaktır. [!] Osmanlı sanayisi ve Avrupa sanayisi üretim ilişkileri açısından karşılaştırılacaktır. [!]Sözlü sunumlar sempozyum, panel ve münazara şeklinde yapılabilir.

SEÇMELİ TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

<p>3. XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin yönetim ve bürokrasi anlayışında meydana gelen değişimleri değerlendiren rapor yazar.</p>	<p> Koca Ragıp Paşa Kimdir?: Koca Ragıp Paşa'nın reisülküttaptlıktan sadrazamlığa terfisinde yola çıkılarak devlet kurumlarındaki değişim süreci araştırılır.</p> <p> Ayanlar Ayanı: Rusçuk Ayanı Alemdar Mustafa Paşa ile ilgili biyografi çalışması yapılır.</p> <p> Osmanlı Hazine Bonosu: Esham uygulaması hakkında araştırma yapılarak bir sunum hazırlanır.</p>	<p>[!] Divan-ı Hümayun'dan Bab-ı Âli'ye geçiş ile ilgili gelişmeler verilecektir.</p> <p>[!] İdari kadronun seyfiye yerine daha çok kalemiyeden seçilmesine değinilecektir.</p> <p>[!] Ayan ve eşrafın ön plana çıkmasının sebepleri ve etkileri verilecektir.</p> <p>[!] Nizam-ı Cedid Ordusunun kurulması ile ayanların yükselişi ilişkilendirilecektir.</p> <p>[!] Malikâne sistemi ve esham uygulamasına da değinilecektir.</p>
<p>4. XVIII. yüzyıl ıslahat hareketlerinin genel özellikleri ile bu ıslahatların toplum, kültür, eğitim ve sanat alanlarındaki etkilerini değerlendiren web sitesi tasarlar.</p>	<p> Mühendishane-i Bahri Hümayun: Deniz Harp Okulunun İnternet sayfasından, okulun tarihçesi araştırılarak sanal gezi yapılır.</p> <p> Nur-ı Osmaniye Camii Tanıyalım: Dönemin mimari ve sanat eserlerinden yola çıkılarak sanat anlayışındaki değişimi yansıtan sunu hazırlanır.</p>	<p>Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne intikal eden kurumlar vurgulanacaktır.</p>

: Etkinlik : İnceleme gezisi [!]: Uyarı : Ders içi ilişkilendirme : Diğer derslerle ilişkilendirme

SEÇMELİ TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

5. ÜNİTE: EN UZUN YÜZYIL (1800 – 1922)

KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. Sultan II. Abdülhamit ile Jön Türk hareketi arasındaki ilişkileri demokrasi talepleri çerçevesinde ortaya koyan gazete köşe yazısı hazırlar.	<p> Meşrutiyet’e Giden Yol: Meşrutiyet’e giden yolda fikir hareketleri hakkında araştırma yapılır.</p> <p> İlk Osmanlı Anayasası: Anayasa maddeleri, demokratikleşme süreci açısından incelenir.</p> <p> Dönemin Gazetelerini İnceliyorum: 1876-1909 arası çıkan gazeteler karşılaştırmalı olarak incelenir.</p>	<p>[!] Jön Türkler (Genç Osmanlılar) hareketine değinilecektir.</p> <p>[!] Kanun-i Esasi’nin demokratikleşme süreci açısından önemi vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Mecelle’nin aile hukuku açısından önemine değinilecektir.</p>
2. II. Meşrutiyet Döneminin fikir akımlarını yansıtan süreli yayınları inceleyerek dönemin siyasi sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelerine yönelik tartışmacı metinler oluşturur.	<p> İttihat ve Terakki’nin Üç Paşası: Enver, Talat ve Cemal Paşaların biyografilerinden hareketle İttihat ve Terakki’nin amaç ve çalışmaları incelenir.</p> <p> Osmanlı Son Dönemi Fikir Akımlarını Tanıyalım: Osmanlı fikir hareketleri hakkında araştırma yapılarak sunu hazırlanır.</p> <p> Meclis-i Mebusan’da Bir Oturum: Meclis-i Mebusan’ın yapısı dikkate alınarak Meclis çalışmalarıyla ilgili drama yapılır.</p> <p> Düyun-ı Umumiye: Düyun-ı Umumiye’nin Osmanlı ekonomisine etkileri araştırılır.</p> <p> 3B (Berlin-Boğaz-Bağdat): Demiryolu Projesi’nden hareketle Osmanlı-Alman yaklaşması incelenir.</p>	<p>[!] İttihat ve Terakki Cemiyetine değinilecektir.</p> <p>[!] Bosna-Hersek’in ilhakına, Bulgaristan’ın bağımsızlığını kazanmasına ve Girit’in Yunanistan’a katılmasına değinilecektir.</p> <p>[!] Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık fikir akımlarına değinilecektir.</p> <p>[!] 31 Mart Olayı’na da yer verilecektir.</p> <p>[!] Osmanlı-Alman yaklaşmasına da değinilecektir.</p>

SEÇMELİ TARİH DERSİ (10. SINIF) ÖĞRETİM PROGRAMI

<p>3.Dönemin basımından örnekler inceleyerek Osmanlı toplum yapısını yansıtan bir yayın seçkisi oluşturur.</p>	<p> Fatma Aliye Kimdir?: Fatma Aliye'nin aile, kadın ve eğitim ile ilgili görüşlerini araştırarak bir sunu hazırlar.</p> <p> Sekiz Sütuna Manşet: Döneme ait sosyal konulardan biriyle ilgili farklı bakış açılarını yansıtacak nitelikte kurgusal gazete haberleri yazılır.</p>	<p>[!] Basın-yayının Osmanlı toplumunda meydana getirdiği değişim vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı Devleti'nde kadının konumundaki değişim vurgulanacaktır.</p> <p>[!] Kadınlar tarafından gerçekleştirilen yayın faaliyetlerine yer verilecektir.</p>
<p>4. Dönemin kültür, sanat ve eğitim konuları ile ilgili poster bildiri hazırlar</p>	<p> Topkapı'dan Dolmabahçe Sarayı'na: Gerçek ya da sanal gezi düzenlenerek Topkapı ve Dolmabahçe sarayları mimari tarzı ve yapılış süreci açısından karşılaştırılır.</p> <p> Ahmet Cevdet Paşa Kimdir?: Ahmet Cevdet Paşa'nın eserleri ve Türk kültürüne katkılarıyla ilgili bir biyografi çalışması yapılır.</p> <p> Osman Hamdi Bey Kimdir?: Osman Hamdi Bey'in hayatı ve eserleri hakkında araştırma yapılarak sunu hazırlanır.</p> <p> Üç Takım: 1900'lerin başında kurulan futbol takımları hakkında araştırma yapılarak sunulur.</p> <p> Çocuk Dergilerini İnceliyorum: 19 yüzyılda çıkan çocuk dergileriyle günümüz çocuk dergilerini içerik açısından karşılaştıran bir sunu hazırlanır.</p>	<p>[!] Sahne sanatları (opera, tiyatro vb.), süsleme ve görsel sanatlardaki gelişmelere değinilecektir.</p> <p>[!] Spor alanında yapılan çalışmalara da yer verilecektir.</p> <p>[!]Osmanlı'da mesleki ve teknik eğitim vurgulanacaktır.</p>

 Etkinlik :İnceleme gezisi [!]:Uyarı :Ders içi ilişkilendirme : Diğer derslerle ilişkilendirme

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Son yıllardaki bilimsel ve teknolojik değişim ve gelişmeler, toplumun bireylerden beklediği nitelik, bilgi ve becerilerin farklılaşmasına sebep olmuştur. Bu bakımdan öğretim programlarıyla temel bilgi ve becerilerin yanı sıra eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorum yapma, takım çalışması, problem çözme, öz yönetim, bağımsız çalışma, araştırma yapma, empati kurma, analitik düşünme vb. bilgi, beceri, yetenek ve tutumların öğrencilere kazandırılması bir gereklilik olmuştur. Öğretim programlarındaki değişimler, bu tür bilgi ve becerilerin kazanılıp kazanılmadığının ve ne oranda kazanıldığının değerlendirilmesinde çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirme, doğru-yanlış vb. madde türlerinden oluşan geleneksel ölçme ve değerlendirme araçlarının yanı sıra, öğrencilerin bu tür kazanımlara sahip olup olmadıklarına ilişkin doğrudan gözlem yapma imkânı sağlayan performansa dayalı ölçme ve değerlendirme yaklaşımının kullanılmasını zorunlu kılmaktadır.

Performansa dayalı ölçme ve değerlendirme yaklaşımı farklı uzmanlar tarafından otantik değerlendirme ya da alternatif değerlendirme olarak da adlandırılmaktadır. Performansa dayalı değerlendirmede, öğrencinin sahip olduğu bilgi, beceri, yetenek ve tutumları gerçek yaşamdakine benzer bir durumda ya da ortamda kullanıp kullanamayacağını tespit edilmesi ve gelişimi hakkında öğrenciye geri bildirim verilmesi esastır. Bir öğrencinin tarihi araştırma süreçlerine ilişkin çoktan seçmeli bir testte başarılı olması; kendisinden tarihle ilgili bir konuda araştırma yapması istendiğinde de başarılı olacağı ya da bildiği varsayılan bu süreçleri doğru bir şekilde kullanabileceği anlamına gelmemektedir. Öğrencinin tarihî bir konuda araştırma yapıp yapamayacağını doğrudan gözlemleyebilmenin en etkili yolu öğrenciye araştırma yaptırmaktır.

Ancak, unutulmamalıdır ki **performansa dayalı değerlendirme yaklaşımının kullanılması geleneksel değerlendirme yaklaşımının, ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanılmayacağı anlamına gelmemektedir. Öğrencinin gelişim ve ilerlemesinin en iyi şekilde değerlendirilebilmesi, her iki yaklaşımın (performansa dayalı ve geleneksel) birlikte ve dengeli bir şekilde kullanılmasıyla mümkündür.**

Performansa dayalı değerlendirme iki bölümden oluşmaktadır: Performans görevleri ve değerlendirme araçları.

1. Performans görevleri: Performans görevleri belirli ölçütlere göre değerlendirilen öğrenme etkinlikleridir. Kısa süreli, uzun süreli ya da birden fazla beceriyi gerektiren projeler şeklinde olabilir. Performans görevleri öğrencilerin belirli bilgi ve becerileri gösterme ve

uygulama yeteneklerini değerlendirmekte kullanılmaktadır. Performans görevleri sürecin ya da ürünün değerlendirilmesini sağlar.

Performans görevleri bireysel ya da grup değerlendirmeleri şeklinde düzenlenebilir. Hangi tür performans görevinin kullanılacağı sınıf seviyesine, sınıf ve okulun olanaklarına (çevresel, sınıf mevcudu vb.), dersin işleniş şekline bağlı olarak belirlenebilir. **Öğretim programlarında yer alan performans görevleri örnek olarak verilmiştir. Öğretmenler bu örnekleri aynen kullanabilecekleri gibi, bu görevleri yukarıda belirtilen koşullara bağlı olarak yeniden yapılandırabilirler.**

Performans görevlerine örnek olarak *yaratıcı performanslar* (sergi, dergi, gazete, pano, tarih şeridi, maket hazırlama, rol oynama vb.), *yazılı görevler* (araştırma raporu, makale, kompozisyon, açık uçlu soruları cevaplama, projeler vb.), *sunular*, *sınıf dışı çalışmalar* (işlenecek konu hakkında bilgi toplama, metin okuma, görüşme yapma, etkinlikte kullanılacak materyalleri hazırlama vb.) gibi etkinlikler verilebilir.

Ancak, tüm bu etkinliklerin ya da uygulamaların ölçme ve değerlendirme olarak adlandırılabilmesi için ya da not verme amaçlı kullanılabilmesi için mutlaka önceden hazırlanan ölçütlere dayalı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Değerlendirme öncesinde ölçütlerin öğrencilerle paylaşılması, değerlendirmenin amacına ulaşabilmesi için de öğrencilerin performansları hakkında onlara geri bildirim verilmesi gereklidir.

Değerlendirme yaparken kullanılacak araçlar aşağıda sunulmuştur:

2. Değerlendirme Araçları

a) Not Alma (Anekdotsal Kayıtlar)

Not alma, öğretmenin dersin işlenişi ya da bir etkinliğin gerçekleştirilmesi sırasında öğrencilerin performanslarına ilişkin gözlemleri kaydetmesidir. Bu notlar bir dosyada ya da defterde toplanabilir. Notların üzerine tarih ve etkinliğin adının belirtilmesi gereklidir. Ancak, bu kayıtlar not verme amaçlı değil, gözlemleri kaydetmek için kullanılmalıdır.

<i>Tarih: .././.....</i>	<i>Etkinliğin Adı: .....</i>
<i>Sınıf listesi</i>	<i>Notlar</i>
<i>Özgür Özdemir</i>	<i>_____Sınıftaki tartışmaya pek fazla katılmadı. Konuya ilişkin daha fazla çalışma yapmalı.</i>
<i>Elif Ülger</i>	_____
	_____

b) Kontrol Listeleri

Kontrol listeleri, gözlenilmesi istenen bilgi, beceri, işlem ve tutumların listesidir. Bunlar öğrencinin hedeflenen düzeye gelip gelmediğini belirlemek için kullanılır.

Kontrol listelerinin dersin işlenişi ya da etkinliğin gerçekleştirilmesi sırasında doldurulması daha yararlı olacaktır. Listeler sıklıkla kullanılabilir şekilde tasarlanmalıdır. Kontrol listeleri gözlemlerin kaydı için kullanılmalı, not verme amaçlı kullanılmamalıdır.

Aşağıdaki kontrol listesi, öğrencinin tarihî bir konuda araştırma yaparken göstermiş olduğu performansa ilişkin gözlemlerin kaydedilmesi için hazırlanmıştır.

Mevcut ölçütleri okuduktan sonra, bunların öğrenci tarafından sergilendiğini düşünüyorsanız “Evet”, düşünmüyorsanız “Hayır” sütununa X işareti koyunuz. Öğrencinin performansına ilişkin diğer düşüncelerinizi ise “Yorum” sütununa not edebilirsiniz.

Ölçütler	Evet	Hayır	Yorum
Araştırma Süreci			
1. Araştırmaya başlamadan önce uygun bir araştırma planı hazırladı.			
2. Araştırma için verilen süreyi etkili şekilde kullandı.			
3. Konuya ilişkin doğru kaynakları topladı.			
4. İhtiyaç duyduğu durumlarda başkalarından yardım istedi.			
5. Araştırma raporunu zamanında teslim etti.			
6.			
7.			
Araştırma Raporu			
1. Konuya ilişkin kavramları doğru ve yerinde kullandı.			
2. Kaynaklardan elde ettiği bilgileri doğru şekilde yorumladı.			
3. Kendi yorumlarını kattı.			
4. Yapmış olduğu yorumları tarihî kanıtlarla destekledi.			
5. Dil bilgisi ve yazım kurallarını doğru şekilde kullandı.			
6.			
7.			

c) Derecelendirme Ölçekleri

Derecelendirme ölçekleri, öğrencinin çalışma sırasında istenilen bilgi, beceri, işlem ya da tutumları ne oranda kazandığını tespit etmek için kullanılan araçlardır. Derecelendirme ölçekleri not verme amaçlı kullanılabilir.

Aşağıdaki derecelendirme ölçeği örneği öğrencinin tarihî bir konuda araştırma yaparken göstermiş olduğu performansın değerlendirilmesi için hazırlanmıştır.

Mevcut ölçütleri okuduktan sonra, bunların öğrenci tarafından ne oranda sergilendiğini düşünüyorsanız ilgili sütuna X işareti koyunuz.

5 – Çok iyi   4 – İyi   3 – Orta   2 – Kötü   1 – Yetersiz

Ölçütler					
Araştırma Süreci	5	4	3	2	1
1. Araştırmaya başlamadan önce uygun bir araştırma planı hazırladı.					
2. Araştırma için verilen süreyi etkili şekilde kullandı.					
3. Konuya ilişkin doğru kaynakları topladı.					
4. İhtiyaç duyduğu durumlarda başkalarından yardım istedi.					
5. Araştırma raporunu zamanında teslim etti.					
6.					
7.					
Araştırma Raporu	5	4	3	2	1
1. Konuya ilişkin kavramları doğru ve yerinde kullandı.					
2. Kaynaklardan elde ettiği bilgileri doğru şekilde yorumladı.					
3. Kendi yorumlarını kattı.					
4. Yapmış olduğu yorumları tarihî kanıtlarla destekledi.					
5. Dil bilgisi ve yazım kurallarını doğru şekilde kullandı.					
6.					

Puanlama: Ölçüt sayısının örnekteki gibi 10 olduğu varsayıldığında, öğrencinin bu formdan alacağı en yüksek puan $10 \times 5 = 50$ ' dir. Örneğin, öğrenci 50 üzerinden 30 puan almış olsun. Öğrencinin formda almış olduğu puan, yüzlük not sistemine dönüştürülür: $100 \times 30 = 3000$, $3000 / 50 = 60$ ' tır. 60, öğrencinin yüz üzerinden almış olduğu puandır.

d) Dereceli Puanlama Anahtarı

Dereceli puanlama anahtarı; bir ürünün, çalışmanın, etkinliğin ya da cevabın niteliğinin değerlendirilmesinde kullanılan puanlama rehberidir (Popham, 2000). Dereceli puanlama anahtarı, öğrenci performansını belirli ölçütlerle değerlendirebilmek için hazırlanan bir çeşit derecelendirme ölçeği olarak da tanımlanabilir. Dereceli puanlama anahtarı, öğretmenin, öğrencilerden beklentilerini açıkça belirttiği için öğrenme-öğretme sürecinde, hem öğrenciler hem de öğretmenler açısından yararlı bilgiler sağlar. Dereceli puanlama anahtarları sayesinde öğretmenin öğrencilerden beklentileri somut ve anlaşılır hâle gelir. Böylece öğrenciler, kendilerinden beklenenin ne olduğunu bilirler ve kabul edilebilir bir performans görevinin hangi ölçütleri karşılaması gerektiğini anlarlar. Dereceli puanlama anahtarı daha nesnel bir değerlendirme aracıdır. Öğrencinin performansı karne notu olarak değerlendirilecek ise değerlendirme aracı olarak dereceli puanlama anahtarının kullanılması önerilmektedir.

Aşağıda öğrencilerin tarihî bir konuda araştırma yaparken göstermiş oldukları performansı değerlendirmek için dereceli puanlama anahtarı örnek olarak sunulmuştur. **Formda yer alan ölçütler örnektir. Ölçütlerin içeriği ve sayısı, sınıfın koşulları, öğrenci seviyesi, etkinlik içeriği, dersin işlenişi, öğretmenin beklentileri göz önünde bulundurularak yeniden yapılandırılabilir.**

Aşağıdaki dereceli puanlama anahtarı örneği öğrencinin tarih dersi ile ilgili bir konuda araştırma yaparken göstermiş olduğu performansın değerlendirilmesi için hazırlanmıştır.
Mevcut ölçütleri okuduktan sonra, bu ölçütlere ilişkin açıklamalardan hangisinin öğrencinin performansını tam olarak yansıttığını düşünüyorsanız, o açıklamaya ilişkin puanı ilgili sütuna yazınız.

Ölçütler					Puan
Araştırma Süreci	4	3	2	1	
1. Plan oluşturma ve uygulama	Araştırma öncesinde araştırma sürecini etkili şekilde planladı ve planını öğretmeniyle paylaştı. Yapmış olduğu plana tam anlamıyla uydu. Araştırma raporunu tam zamanında teslim etti.	Araştırma öncesinde araştırma sürecine ilişkin plan yaptı. Yapmış olduğu plana çoğunlukla uydu. Araştırma raporunu zamanında teslim etti.	Araştırma sürecine ilişkin planlama yaptı, ancak plana tam anlamıyla uymadı. Araştırma raporunu teslim tarihinden bir – iki gün sonra teslim etti.	Araştırma süreci öncesinde bir plan yapmadı. Araştırma raporunu oldukça geç teslim etti.	
2.Kaynak kullanma	Konuya ilişkin çok fazla ve çeşitli kaynaklar kullandı. Toplamış olduğu kaynakları pratik bir şekilde düzenledi. Kullandığı kaynaklar konuyla ilişkiliydi.	Konuya ilişkin yeterli sayıda kaynak kullandı. Kaynakların çoğunluğu konuyla ilişkiliydi. Kaynaklarını düzenledi.	Konuya ilişkin kaynak kullandı, ancak kaynaklardan bir kısmı konuyla tam anlamıyla ilişkili değildi.	Konuyla ilgili olarak yeteri kadar kaynak kullanmadı. Kullandığı kaynaklar ders kitabı ile sınırlıydı.	
3. İş birliği yapma	Araştırma sürecinde ihtiyaç duyduğu yerlerde öğretmeninden, arkadaşlarından ve etrafındaki ilgili kişilerden yardım istedi. Gerekli olduğunda arkadaşlarıyla iş birliği yaptı. Arkadaşlarını kendi araştırmaları konusunda teşvik etti.	Araştırma sürecinde ihtiyaç duyduğu yerlerde öğretmeninden yardım istedi. Gerekli durumlarda arkadaşlarıyla iş birliği yaptı.	Araştırma sürecinde, ihtiyaç duyduğu hâlde, sadece bir iki kez öğretmeninden yardım istedi. Arkadaşlarıyla pek fazla iş birliği yapmadı.	Araştırma sürecinde ihtiyaç duyduğu konularda hiç kimseden yardım istemedi ve arkadaşlarıyla gerekli durumlarda iş birliğinde bulunmadı.	
4					
Araştırma Raporu	4	3	2	1	Puan
1. Kavrama	Konuya ilişkin kavram, olgu ve prensipleri doğru ve yerinde kullandı. Konuya kendi yorumlarını da kattı.	Konuya ilişkin kavram, olgu ve prensipleri doğru şekilde kullandı. Bazı yerlerde kendi yorumlarını kattı.	Konuya ilişkin kavram, olgu ve prensipleri kullanırken bazı hatalar yaptı. Pek fazla yorum yapmadı.	Konuya ilişkin kavram, olgu ve prensipleri kullanırken ciddi hatalar yaptı. Tamamen kitaptan aldıklarını aktardı.	
2.Kaynak kullanma	Kaynaklardaki bilgileri doğru bir şekilde sundu. Yapmış olduğu yorumları ve çıkarımları uygun kaynaklardaki kanıtlarla destekledi.	Kaynaklardaki bilgileri doğru şekilde kullandı. Yorumlarının bazılarını uygun kanıtlarla destekledi.	Kaynaklardaki bilgileri aktarırken bazı hatalar yaptı. Çoğu zaman kaynaklardaki bilgileri olduğu gibi aktardı.	Kaynaklardan edindiği bilgileri hiçbir yorum katmadan olduğu gibi aktardı.	
3. Dil kullanımı	Dil bilgisi ve yazım kurallarını doğru ve tam olarak kullandı.	Dil bilgisi ve yazım kurallarını kullanırken az sayıda önemsiz hata yaptı.	Dil bilgisi ve yazım kurallarını kullanırken bazı ciddi hatalar yaptı.	Ciddi ve çok sayıda dil bilgisi ve yazım kuralı hatası yaptı.	
4					
5					

Puanlama: Ölçüt sayısının 6 olduğu varsayıldığında, öğrencinin bu formdan alabileceği en yüksek puan $6 \times 4 = 24$ 'tür. Öğrencinin almış olduğu puanın not olarak

kullanılması için yüzlük not sistemine çevrilmesi gerekmektedir. Örneğin öğrenci bu formdan 24 puan üzerinden 16 puan almış olsun: $100 \times 16 = 1600$, $1600 / 24 = 67$ 'dir. 67, öğrencinin yüzlük sistemde almış olduğu puandır.

Ölçme ve Değerlendirmede Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

1. Performansa dayalı değerlendirme yaklaşımının kullanılması, geleneksel ölçme değerlendirme araçlarının kullanılmayacağı anlamına gelmemektedir. Öğrencinin öğrenme ve kazanımlarına ilişkin tam ve doğru bilgi edinmek her iki değerlendirme yaklaşımının birlikte ve dengeli bir şekilde kullanılmasıyla mümkündür.

2. Tarih Dersi Öğretim Programı'nda sunulan ölçme ve değerlendirme araçlarına ilişkin formlar örnek olarak sunulmuştur. Bu formların aynı şekilde kullanılması zorunlu değildir. **Formlar ve formlarda yer alan ölçütler; sınıf mevcudu, çevre ve sınıf imkânları, dersin işleniş yöntemi, dersin süresi gibi faktörler göz önünde bulundurularak yeniden yapılandırılabilir.** Formların kullanımı daha pratik bir hâle getirilebilir.

Örneğin, formun başlangıç kısmı aşağıda sunulduğu şekilde düzenlendiğinde aynı form, öğretmen tarafından değerlendirme amaçlı kullanılabilmesi gibi öz değerlendirme ve akran değerlendirme için de kullanılabilir.

Değerlendiren:	☐ Öğretmen	☐ Akran
Değerlendirilen öğrencinin adı, soyadı:		
Değerlendirme tarihi: ...../...../.....		

Not: Sınıf mevcudunun çok olduğu durumlarda sınıf listesi, değerlendirme formu şeklinde yeniden düzenlenebilir:

Sınıf Listesi	1. Araştırma öncesinde kapsamlı bir plan yaptı.					2. Araştırma raporunu zamanında teslim etti.					3.	4. ....
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
1. Özgür Özdemir												
2. Zeynep Dombaycı												
3.												
4.												

3. Öğrencilere sadece performans görevlerinin verilmesi ve bu görevlerin yaptırılması ile performansa dayalı değerlendirme yapılmış olmamaktadır.

Performansa dayalı değerlendirme yapmak için verilen performans görevlerinde öğrencilerin göstermiş olduğu performansın, daha önceden hazırlanmış ölçütlerden

oluşan değerlendirme araçlarından (dereceli puanlama anahtarı, derecelendirme ölçeği vb.) biri ile değerlendirilmesi ve puanlanması gerekmektedir.

4. Sınıfta yapılan her türlü etkinliğin değerlendirilmesi zorunlu değildir. Öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini en etkili şekilde ölçtüğü düşünülen etkinlikler bir değerlendirme aracı kullanılarak değerlendirilmeli ve nota dönüştürülmelidir.

5. Değerlendirme amaçlı kullanılan formlar, etkinliğin ya da performans görevinin öğrenci tarafından sınıf içinde gerçekleştirilmesi sırasında doldurulmalıdır.

6. Sınıf mevcudunun kalabalık olduğu durumlarda, öğrencilerin her performans görevi için tek tek değerlendirilmesi çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Grup çalışması şeklinde verilen performans görevlerinde, her grup ayrı ayrı değerlendirilir ve grubun aldığı not ya da puan tüm grup üyelerine verilir. Başka bir deyişle, bir grubun tüm üyeleri aynı notu ya da puanı almalıdır.

7. Performans görevleri ve bunların değerlendirilmesinde kullanılan ölçütler **mutlaka** Tarih Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlarla uyumlu olmalıdır.

8. Tarih Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımların not ile değerlendirilmesinde çoktan seçmeli, eşleştirme, kısa cevaplı, doğru – yanlış vb. madde türlerinden oluşan sınav ya da testlerin yanı sıra performans görevleri kullanılabilir.

TARİH DERSİNDE KULLANILABİLECEK PERFORMANS GÖREVİ ÖRNEKLERİ

KAZANDIRILMASI HEDEFLENEN BİLGİ VE BECERİLER	PERFORMANS GÖREVİ ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR	DEĞERLENDİRME (puanlama) ARAÇLARI
<ul style="list-style-type: none"> • Tarihi terminolojiyi doğru ve yerinde kullanma • Farklı ve çok sayıda tarihi kaynağa ulaşma, kaynakları kullanma ve analiz etme • Tarihi konular hakkında sorular sorma ve soruları cevaplama • Tarihi empati kurma • Farklı kültür, görüş, inançtan olan kişilere saygı ve hoşgörü gösterme • Tarihi süreç içinde ve süreçler (geçmiş, bugün, gelecek) arasında bağlantılar kurma • Geçmişteki insanlar, olaylar, durumlar, toplumlar, dönemler, tarihler, fikirler, inançlar, hareketler ve değişimler hakkındaki bilgileri kavrama ve kullanma • Tarihi olayların, inanışların, tutumların, süreçlerin ve durumların karakteristik özelliklerini kavrama • Tarihi yorumları analiz etme ve açıklama • Tarihi verileri elde etme ve kullanma • Yorumlarını tarihi kanıtlarla destekleme • Yaratıcı düşünme 	<p style="text-align: center;">Yaratıcı Performanslar: Sergi, tarih şeridi, harita, sınıf ya da okul panosu, rol oynama, tartışma (münazara)</p>	<p>Öğrencilerin tarihi kavram, olay, olgu ve prensiplere ilişkin kavramalarını göstermelerinin yanı sıra, iletişim kurma, kendini ifade etme, yaratıcılık, katılım, kendini değerlendirme, sorumluluk alma, sorun çözme, eleştirel düşünme, iş birliği yapma vb. becerilerini göstermelerine imkân sağlamak için yaratıcı performans görevleri kullanılabilir. Öğrencilere yaratıcı performans görevlerini yerine getirirken kendi bilgilerini göstermek için farklı öğrenme ve iletişim becerilerini kullanma fırsatı sağlanmalıdır.</p>	<p>Dereceli Puanlama Anahtarı</p> <p>Derecelendirme Ölçeği</p> <p>Kontrol Listesi</p> <p>Not Alma</p>
	<p style="text-align: center;">Yazılı görevler</p>	<p>Öğretmen tarafından öğrencinin ilerlemesi, öğrencilerin plan yapma, organize etme ve üretme becerileri hakkında bilgi veren yazılı ürünlerin toplanmasıdır. Bu çalışmalar bireysel ya da grup çalışması şeklinde olabilir. Yazılı raporlar sunularla birleştirilebilir ya da ayrı olarak değerlendirilebilir. Bu içerik, beceri gelişimi, göreve karşı öğrencilerin tutumunun yanı sıra yazılı materyalin oluşturulması sırasındaki öğrenme süreçlerini değerlendirmek için kullanılabilir.</p>	
	<p style="text-align: center;">Sunular</p>	<p>Sunular, öğrencilerin bildiklerini ve kavradıklarını sözlü olarak diğer insanlara aktarma yeterliliklerinin değerlendirilmesinde kullanılabilir. Ayrıca, öğrencilerin topluluk önünde konuşma, düşüncelerini, görüşlerini paylaşma ve savunma, sözlü ve sözsüz iletişim öğelerini kullanma gibi beceri ve yeterliliklerinin değerlendirilmesinde etkili ölçme ve değerlendirme araçlarıdır. Sunular, bireysel ya da grup çalışması şeklinde olabilir. Bunlar yazılı ödevlerle de birleştirilebilir.</p>	
	<p style="text-align: center;">Sınıf Dışı Çalışmalar</p>	<p>Bu çalışmalar öğrencinin sınıf dışında tamamlaması gereken çalışmalardır. Sınıfta işlenecek konu hakkında bilgi toplamak ve önceden hazırlık yapmak da görev olarak tanımlanabilir. Bu görevler, verilen metni okuma, konu hakkında araştırma yapma ya da sınıfta etkinlik yaparken kullanılacak materyalleri toplama vb. çalışmaları içerir.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • (Hipotez oluşturma ve test etme, düşüncelerini geliştirmek için sorular sorma, kendi ve başkalarının yaklaşımını sorgulama, alternatif çözümler üretme) • Takım çalışması • (Çalışırken başkaları ile iş birliği yapma, iş bölümü yapma, fikir birliğine varma, sonuçlara ulaşmak için tartışma yönetme, diğerlerine geri bildirim verme) • Öz yönetim • (Amaçlara ulaşmak için çalışma, kişisel girişim gösterme, sorumluluk alma, gayret etme, zaman ve kaynakları düzenleme, önceliklerini belirleme, hazırlıklı olma, risk alma ve yönetme) • Yansıtıcı öğrenme / düşünme • (Kendini ve başkalarını değerlendirme, fırsatları ve kazanımları tanımlama, gelişim ve çalışma için amaç oluşturma, gelecek çalışmaları için ne öğrendiğini değerlendirme) • Sebep – sonuç ilişkisi kurma • Kronolojik düşünme • Araştırma yapma 	<p>Grafik düzenleyiciler: Kavram haritaları, tablo oluşturma, grafik oluşturma vb.</p>	<p>Grafik düzenleyiciler; tarihî kavramları, olayları, olguları, kanıtları ve detayları gruplama, sınıflama, kategorize etme vb. becerilerin test edilmesinde kullanılabilir. Öğrencilerin bilgi, düşünce ve kavramlarını organize etmelerinde, önemli yerleri not etme vb. becerilerin geliştirilmesinde grafik düzenleyiciler etkili olabilmektedir. Grafik düzenleyiciler sadece birer ölçme – değerlendirme aracı olarak değil, dersin anlatımı sırasında bir öğretim yöntemi ya da etkinliği olarak da kullanılabilir. Bunlar bireysel olarak öğrenci tarafından oluşturulabileceği gibi, sınıfla birlikte de oluşturulabilir. Grafik düzenleyiciler bilişsel gelişimi ilerletirken birleştirici düşünme ve disiplinler arası öğrenmeyi geliştirir.</p>	<p>Dereceli Puanlama Anahtarı</p>
	<p>Öz Değerlendirme ve Akran Değerlendirme</p>	<p>Öz değerlendirme ve akran değerlendirme öğrencilere öğrenmelerinin daha fazla sorumluluğunu almaları için fırsat sağlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin kendi çalışmalarını ve arkadaşlarının çalışmalarını eleştirel bir gözle değerlendirmelerine, yapmış olduğu değerlendirmeleri uygun bir dille ifade etme gibi konularda da fırsat sağlamaktadır. Öz değerlendirmede öğrenci kendi çalışmalarını değerlendirerek öğrenirken akran değerlendirmede öğrenci diğer öğrencilerin çalışmalarını değerlendirerek öğrenir.</p>	<p>Derecelendirme Ölçeği</p>
	<p>Öğrenci Ürün Dosyası</p>	<p>Öğrenci ürün dosyası öğrencinin ders yılı içinde yapmış olduğu tüm çalışmaların yer aldığı dosyadır. Bu dosya öğrencinin yıl içinde göstermiş olduğu ilerlemenin değerlendirilmesi açısından önemlidir. Öğrencinin hazırlamış olduğu araştırma raporları, sunu kopyaları, öz ya da akran değerlendirme formları vb. çalışmaları ürün dosyasında yer alır. Ürün dosyasında yer alacak çalışmalara karar verilirken ve çalışmalar değerlendirilirken öğrenci ve öğretmenin birlikte çalışması önemlidir.</p>	<p>Kontrol Listesi</p>
	<p>Proje</p>	<p>Projeler, farklı bilgi ve becerilerin ölçülmesinde kullanılacak yazılı performans görevlerindedir. Öğrenciler bir yıl içinde istedikleri ders ya da derslerden proje hazırlayabilirler. Projeler mümkün olduğunca fazla sayıda bilgi ve beceriyi işe koşmayı gerektirecek şekilde tasarlanmalıdır. Sadece ürün olarak değil, projenin bazı kısımları sınıfta yaptırılarak süreç olarak da değerlendirilmeleri daha yararlı olacaktır. Projeler sunum, dergi, makale yazma vb. performans görevleri ile birleştirilerek de kullanılabilir.</p>	<p>Not Alma</p>

KAYNAKÇA

- AFYONCU, Erhan, Tanzimat Öncesi Osmanlı Tarihi Araştırmaları Rehberi, Yeditepe Yay., İstanbul, 2007.
- AHMAD, Feroz, İttihat ve Terakki (1908-1914) Kaynak Yay., İstanbul, 1995.
- AKA, İsmail, Timur ve Devleti, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 2000.
- AKARLI, Engin, “Osmanlılarda Devlet, Toplum ve Hukuk Anlayışı”, XVI. yüzyıldan XVIII. Yüzyıla Çağdaş Kültürün Oluşumu, İstanbul 1986.
- AKDAĞ, Mustafa, Türkiye'nin İktisadi ve İçtimaî Tarihi, C.1-2, Barış Kitap Basım Yayın, İstanbul, 1999.
- AKŞİN, Sina, Jön Türkler ve İttihat ve Terakki, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1987.
- AKYÜZ, Yahya, Türk Eğitim Tarihi (M.Ö. 1000-M.S. 2004), Pegem A Yay. Ankara, 2004.
- ARMAOĞLU, Fahir, 19. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1789-1914), Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1997.
- ARSLANTÜRK, Zeki, Naima'ya Göre XVII. Yüzyıl Osmanlı Toplum Yapısı, Ayışığı Kitapları, İstanbul, 1997.
- ASLANAPA, Oktay, Türk Sanatı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1989.
- AYBET, Gülgün Üçel, Avrupalı Seyyahların Gözünden Osmanlı Dünyası ve İnsanları (1530-1699), İletişim Yay., İstanbul, 2003.
- AYDEMİR, Şevket Süreyya, Enver Paşa, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1970.
- BALTACI, Cahit, XV-XVI. Asırlarda Osmanlı Medreseleri, İrfan Matbaası, Ankara 1974.
- BANARLI, Nihad Sami, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi II, M.E.B Basımevi, İstanbul, 1987.
- BAYKAL, Bekir Sıtkı, Yeni Zamanda Avrupa Tarihi, II. Cilt 1. kitap: Otuz Yıl Savaşı Devri, 1988.
- BAYUR, Yusuf Hikmet, Türk İnkılâbı Târîhi, Türk Tarih Kurumu Yay., İstanbul, 1940.
- BIYIKTAY, Halis, Timurlular Zamanında Hindistan Türk İmparatorluğu, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1991.
- BİLKAN, Ali Fuat, Hayri-Name'ye Göre XVII. Yüzyılda Osmanlı Düşünce Hayatı, Akçağ Yay., Ankara, 2002.
- BOSTAN, İdris, Osmanlılar ve Deniz, Küre Yay., İstanbul, 2007.
- CEZAR, Mustafa-SERTOĞLU, Mithad, Mufassal Osmanlı Tarihi, C.1-6, İstanbul, 1958-1972.
- ÇAKIR, Serpil, Osmanlı Kadın Hareketi, Metis Yay., İstanbul, 1996.
- ÇAVDAR, Tevfik, Türkiye'nin Demokrasi Tarihi (1839-1950), İmge Kitabevi, Ankara, 1999.

- DEANE, Phyllis, İlk Sanayi İnkılabı, Çev: Prof. Dr. Tevfik GÜRAN, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1994.
- ENGELHARDT, Tanzimat ve Türkiye, Kaknüs Yay., İstanbul, 1999.
- ERCAN, Yavuz, Osmanlı Yönetiminde Gayrimüslimler Kuruluştan Tanzimat'a Kadar Sosyal, Ekonomik ve Hukuki Durumları, Ankara, 2001.
- ERGENÇ, Özer, XVI. Yüzyılın Sonlarında Bursa, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 2006.
- ERGİN, Osman, Türk Maarif Tarihi, Eser Matbaası, İstanbul, 1977.
- Fatma Âliye Hanım, Ahmet Cevdet Paşa ve Zamanı, Pınar Yay., İstanbul, 1994.
- FRANÇOIS, Georgeon, Osmanlı- Türk Modernleşmesi (1900-1930), Çeviren: Ali Berktaş, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 2006.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1995.
- HANİOĞLU, Şükrü, Bir Siyasal Örgüt Olarak Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti ve Jön Türklük, İletişim Yay., İstanbul 1989
- HAYTA, Necdet, Uğur Ünal, Osmanlı Devleti'nde Yenileşme Hareketleri (XVII. Yüzyıl Başlarından Yıkılışa Kadar), Gazi Kitabevi, Ankara, 2003.
- İHSANOĞLU, Ekmeleddin, Osmanlılar ve Bilim, Nesil Yay., İstanbul, 2003.
- IMBER, Colin, Osmanlı İmparatorluğu 1300-1650, Bilgi Üniversitesi Yay., İstanbul 2006.
- İNALCIK, Halil, Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600), Çev. Ruşen Sezer, Yapı Kredi Yay., İstanbul 2003.
- İslam Ansiklopedisi, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul 1978.
- İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 1988.
- KANSU, Aykut, 1908 Devrimi, İletişim Yay., İstanbul 1995.
- KARABEKİR, Kâzım, Birinci Cihan Harbine Neden Girdik, Emre Yay., İstanbul, 1995
- KARABEKİR, Kâzım, İttihat ve Terakki Cemiyeti 1896-1909, Emre Yay., İstanbul 1995.
- KARAL, Enver Ziya, Osmanlı Tarihi, C. V-IX, Türk Tarih Kurumu Yay, Ankara, 2003.
- KARPAT, Kemal, Osmanlı Modernleşmesi – Toplum, Kuramsal Değişim ve Nüfus-, Çevirenler: Akile Zorlu Durukan, Kaan Durukan, İmge Kitabevi Yay., Ankara, 2002.
- KIRAY, Emine, Osmanlı'da Ekonomik Yapı ve Dış Borçlar, İletişim Yay., İstanbul, 1995.
- KOÇİ BEY, Koçi Bey Risalesi, Hazırlayan: Yılmaz Kurt, Akçağ Yay., Ankara, 1998.
- KURAN, Ahmed Bedevî, İnkılâp Tarihimiz ve Jön Türkler, Tan Matbaası, İstanbul, 1945
- KURAN, Ahmed Bedevî, Osmanlı İmparatorluğu'nda İnkılâp Hareketleri ve Millî Mücadele, Çeltüt Matbaası, İstanbul, 1959.

- KURAN, Ahmed Bedevî, İnkılâp Tarihimiz ve İttihat ve Terakki, Tan Matbaası, İstanbul, 1948.
- LEE, Stephen J., Avrupa Tarihinden Kesitler 1494-1789, Dost Kitabevi Yay., Ankara 2004.
- LEWIS, Bernard, Modern Türkiye'nin Doğuşu, TTK Yay., Ankara, 1998.
- MANTRAN, Robert, XVI. XVII. Yüzyıllarda Osmanlı İmparatorluğu, İmge Yay., 2001.
- MARDİN, Şerif, Jön Türklerin Siyasi Fikirleri (1895-1908), İletişim Yay., İstanbul, 1994.
- MENEMENCİOĞLU AHMED BEY, Menemencioğulları Tarihi, Yayına Hazırlayan: Yılmaz Kurt, Akçağ Yay., Ankara 1997.
- Naîmâ Mustafa Efendi, Târih-i Na'îmâ, Hazırlayan: Mehmet İpşirli, C.I-IV, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 2007.
- MC NEILL, William, Dünya Tarihi, Çev: Alâeddin Şenel, İmge Kitabevi Yay., Ankara, 2001.
- NECİPOĞLU, Gülru, 15-16. Yüzyılda Topkapı Sarayı Mimarî, Tören ve İktidar, Yapı Kredi Yay., İstanbul 2007.
- On Beş ve On Altıncı Asırları Türk Asrı Yapan Değerler, İSAV, İstanbul 1999.
- ORTAYLI, İlber, Osmanlı Toplumunda Aile, Pan Yay., İstanbul 2000.
- ORTAYLI, İlber, İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, İletişim Yay., İstanbul, 2001.
- Osmanlı Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yay., C.1-12, Ankara 1999.
- Osmanlı Özel Sayısı, Cogito, Yapı Kredi Yay., İstanbul 1999.
- OSTROGORSKY, George, Bizans Devleti Tarihi, (Çev: Fikret İşıltan), Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 2006.
- Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi (1300-1600), Ed. Halil İNALCIK, Donald QUATAERT, C. 1, Eren Yay., İstanbul, 2000.
- Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi (1600-1914), Ed. Halil İNALCIK, Donald QUATAERT, C. 2, Eren Yay., İstanbul, 2004.
- ÖZ, Mehmet, Osmanlı'da "Çözülme" ve Gelenekçi Yorumcuları, Dergah Yay., İstanbul, 2005.
- ÖZKAYA, Yücel, Osmanlı İmparatorluğunda Ayânlık, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1994.
- ÖZYILMAZ, Ömer, Osmanlı Medreselerinin Eğitim Programları, T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Eserleri, Ankara, 2002.
- PALMER, Alan, Osmanlı İmparatorluğu, Bir Çöküşün Yeni Tarihi, Sabah Kitapları, İstanbul, 1995.
- PAMUK, Şevket, Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi (1500-1914), İletişim Yay., İstanbul, 2005.

- PIERCE, Leslie, Harem-i Hümayun Osmanlı İmparatorluğu'nda Hükümranlık ve Kadınlar, İstanbul, 1993.
- SAKAOĞLU, Necdet, Osmanlı'dan Günümüze Eğitim Tarihi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay., İstanbul, 2003.
- SANDER, Oral, Siyasi Tarih (İlkçağlardan 1918'e), İmge Kitabevi Yay., Ankara, 1998.
- TABAKOĞLU, Ahmet, Türk İktisat Tarihi, Dergah Yay., İstanbul, 2000.
- Tanzimat I-II (Komisyon), Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul, 1999.
- Tanzimattan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yay. c.3, İstanbul, 1985.
- TEKELİ, Sevim vd, Bilim Tarihine Giriş, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001.
- TUNAYA, Tarık Zafer, Türkiye'de Siyasal Partiler, İletişim Yay., İstanbul, 2000.
- TUNAYA, Tarık Zafer, Türkiye'de Siyasal Partiler (1859-1952), Arba Yay., İstanbul, 1995.
- TURHAN, Mümtaz, Kültür Değişimleri, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay., İstanbul, 1994.
- Türkler Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1998.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Saray Teşkilatı, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1998.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara 1989.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 2003.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Osmanlı Tarihi, C.I-IV, Türk Tarih Kurumu Yay., 2003.
- ÜLKEN, Hilmi Ziya, Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi, Ülken Yay., İstanbul, 1994.
- ZÜRCHER, Eric Jan, Modernleşen Türkiye'nin Tarihi, İletişim Yay., İstanbul,

EK: 14.06.2002 tarih ve 272 sayılı Kurul kararı ile kabul edilen ve 2538 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan “Ermeniler, Yunan-Pontus ve Süryaniler ile İlgili Konular” ın 10. Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programında aşağıdaki şekliyle yer alacaktır.

KONU	AMAÇLAR/DAVRANIŞLAR	AÇIKLAMALAR
<p>2. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453-1600)</p> <p>11. Kazanım: Osmanlı Devleti’nde millet sisteminin toplumsal yaşama etkisini açıklar.</p>	<p>Amaç 1. Osmanlı Devletinin kuruluşundan 1839’a kadar gayrimüslimlerin durumunu açıklama.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osmanlı Devletinin kuruluşu sırasında Ermenilerin durumunu açıklama. 2. Ermeni Patrikhanesi’nin kuruluşu ile ilgili olay ve olguları açıklama. 3. Ermeni Patrikhanesi’nin kuruluşunun önemini açıklama. 4. Osmanlı yönetimi altındaki Ermenilerin yönetsel, ekonomik, kültürel, toplumsal, hukuksal ve dinsel durumlarını açıklama. 5. Ermeni cemaatinin teşkilatlanması ile ilgili gelişmeleri açıklama. 6. Osmanlı yönetimi altındaki Ermenilerin siyasal, ekonomik, kültürel, toplumsal ve dinsel örgütlenmelerini açıklama. 7. 16. yüzyılda Osmanlı topraklarında yaşayan Ermeni nüfusunu söyleme. 8. Osmanlı yönetiminin Ermeni cemaatine karşı tutumunu açıklama.	<p>1. amacın 4. davranışı gerçekleştirilirken Ermenilerin kendilerine ait matbaaları bulunduğu belirtilecektir.</p>
<p>5. ÜNİTE: EN UZUN YÜZYIL (1800-1922)</p> <p>4. Kazanım: Şark Meselesi’nin Avrupa’nın siyasi gündemine girmesini kavrar.</p>	<p>Amaç 2. Büyük Devletlerin Osmanlı Politikalarını Kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Şark meselesinin ne olduğunu açıklama. 2. İngiltere’nin Osmanlı Devleti’ne karşı izlediği politikayı açıklama. 3. İngiltere’nin Osmanlı Devleti’ne karşı izlediği politikanın amacını açıklama. 4. İngiltere’nin Osmanlı Devlet’inde yaşayan azınlıklara (Ermenilere) karşı izlediği politikayı açıklama. 5. İngiltere’nin Osmanlı Devleti’ne karşı izlediği politikada meydana gelen değişimlerin nedenlerini açıklama. 6. Rusya’nın Osmanlı Devleti’ne karşı izlediği politikayı açıklama. 7. Rusya’nın Osmanlı Devleti’ne karşı izlediği politikanın amacı açıklama. 8. Rusya’nın Osmanlı Devleti’nde yaşayan azınlıklara (Ermenilere) karşı izlediği politikayı açıklama. 9. Fransa’nın Osmanlı Devleti’ne karşı izlediği politikayı açıklama. 10. Fransa’nın Osmanlı Devleti’ne karşı izlediği politikanın amacını açıklama. 11. Fransa’nın Osmanlı Devleti’nde yaşayan azınlıklara karşı (Ermenilere)	

	<p>izlediği politikayı açıklama.</p> <p>12. İngiltere, Rusya, Fransa'nın Osmanlı Devleti'ne karşı izledikleri ortak politikayı açıklama.</p>	
<p>7. kazanım: Tanzimat Fermanı'nın Osmanlı siyasi, sosyal ve kültürel hayatına etkisini değerlendirir.</p>	<p>Amaç 3. 1839-1856 yılları arasında Osmanlı Devleti'ndeki gayri Müslimlerin durumunu kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1839 yılından itibaren Osmanlı Devleti'nin gayrimüslimlerle ilgili ıslahat yapma nedenlerini açıklama. 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilân edilme nedenlerini açıklama. 1839 Tanzimat Fermanıyla gayrimüslimlere tanınan hakları açıklama. 1839 Tanzimat Fermanı'nın uygulama sonuçlarını açıklama. 1839 Tanzimat Fermanı'na karşı gayrimüslimlerin tepkisini açıklama. 	<p>3. amacın davranışları, Osmanlı Devleti'nde yaşayan gayrimüslimlerle ilgisi kurularak açıklanacaktır.</p>
<p>9. kazanım: Islahat Fermanı'nın Osmanlı siyasi, sosyal ve kültürel hayatına etkisini kavrar.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1856 Paris Antlaşması'na gayrimüslimlerle ilgili madde konulmasının nedenlerini açıklama. 1856 Paris Antlaşması'yla gayrimüslimlere tanınan hakları açıklama. 1856 Islahat Fermanı'nın ilân edilme nedenlerini açıklama. 1856 Islahata Fermanı ile gayrimüslimlere tanınan hakları açıklama. 1856 Islahat Fermanı'nın uygulama sonuçlarını açıklama. 1856 Islahat Fermanı'na karşı gayrimüslimlerin tepkisini açıklama. 1839-1856 yılları arasında gayrimüslimler lehine yapılan ıslahatın sonuçlarını açıklama. 	
<p>11. kazanım: 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi)'nin sonuçlarını açıklar.</p>	<p>Amaç 4. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda ortaya çıkarılan Ermeni meselesini kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 19. yüzyıldan itibaren Rusların Osmanlı topraklarında yaşayan Ermenilerle ilgilenmesinin nedenlerini açıklama. 19. yüzyılda Rusların Osmanlı topraklarında yaşayan Ermenilerle ilgilenmesinin sonuçlarını açıklama. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Ermenilerin tutumunu açıklama. Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra Ermeni meselesinin ortaya çıkarılmasının nedenlerini açıklama. 1877 Ayastefanos Antlaşması'na Ermenilerle ilgili konulan maddenin (16. madde) amacını açıklama. Ayastefanos Antlaşması'nın yürürlüğe girmemesinin nedenlerini açıklama. 	<p>4., 5., 6., 7. amaçların davranışları Osmanlı Devleti'nde yaşayan gayrimüslimlerle ilgisi kurularak açıklanacaktır.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 7. 1878 Berlin Antlaşması'na Ermenilerle ilgili konulan maddenin (61. madde) amacını açıklama. 8. 61. maddeye dayalı olarak büyük devletlerin (İngiltere, Fransa ve Rusya) Osmanlı Devleti'ni baskı altına alma politikalarının amacını açıklama. 9. Büyük devletlerin 61. maddeye dayalı olarak Osmanlı Devleti'ne yaptıkları baskıları açıklama. 10. Ermeni meselesinde Rus-İngiliz çıkar çatışmasının nedenlerini açıklama. 11. Ermeni meselesinde Rus-İngiliz çıkar çatışmasının sonuçlarını açıklama. 12. İngiltere, Rusya ve Fransa'nın tutumuna karşı Osmanlı Devleti'nin karşı politikasını açıklama. 	
	<p>Amaç 5. Ermeni komitalarının ortaya çıkışı ve Ermeni eylemlerini kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 19. yüzyıl sonlarından itibaren Ermenilerin Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklanmalarının nedenlerini açıklama. 2. 19. yüzyıl sonlarında kurulan Ermeni komitalarını söyleme. 3. Ermeni komitalarının kurulma amacını açıklama. 4. Ermeni komitalarının amaçlarını gerçekleştirmek için kullandıkları yöntemleri açıklama. 5. Ermeni komitalarının amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları faaliyetleri açıklama. 6. Büyük devletlerin Ermeni isyanlarındaki rollerini açıklama. 7. Büyük devletlerin Ermeni isyanlarındaki desteklerini açıklama. 8. Büyük devletlerin Ermeniler konusunda Osmanlı Devleti üzerindeki siyasal baskılarını açıklama. 9. Büyük devletlerin birbirleri ile olan ilişkilerini açıklama. 	
	<p>Amaç 6. Osmanlı Devleti'nin Ermeni isyanları karşısında uyguladığı siyaseti kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Osmanlı Devleti'nin Ermeni isyanları karşısında uyguladığı siyaseti açıklama. 5. İsyanların bastırılması ile ilgili gelişmeleri açıklama. 	
	<p>Amaç 7. Avrupa devletlerinin Ermeni isyanları ve bu isyanların bastırılması karşısında uyguladığı siyaseti kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ermeni isyanları ve bu isyanların bastırılmasının Avrupa'daki yankılarını açıklama. 2. Ermeni isyanları ve bu isyanların bastırılmasının Avrupa'daki yankılarının Osmanlı Devleti'ne etkilerini açıklama. 	

	<ol style="list-style-type: none"> 3. İngiltere, Fransa, Avusturya, Almanya ve Rusya'nın ıslahat çalışmalarına müdahalesinin nedenlerini genel olarak açıklama. 4. İngiltere, Fransa, Avusturya, Almanya ve Rusya'nın ıslahat çalışmalarına müdahalesinin sonuçlarını açıklama. 5. Rusya ile Osmanlı Devleti arasında yapılan 1914 Anlaşması'nın nedenlerini açıklama. 6. Rusya ile Osmanlı Devleti arasında yapılan 1914 Anlaşması'nın önemini Osmanlı Devleti açısından açıklama. 	
	<p>Amaç 8. Kafkas Cephesinde Rus-Ermeni işbirliğini kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kafkas cephesinde Rus-Ermeni işbirliğinin amacını açıklama. 2. Rus-Ermeni işbirliğinin niteliğini açıklama. 3. Rus-Ermeni işbirliğinin sonuçlarını açıklama. 	
<p>17. Kazanım: I. Dünya Savaşı'nın sebep ve sonuçlarını kavrar.</p>	<p>Amaç 9. Ermeni komitacılarının çıkardığı olayları (Bitlis, Zeytun Olayları, Van İsyanı) kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ermeni komitacılarının çıkardıkları olayları açıklama. 2. Ermeni isyanlarının amacını açıklama. 3. Ermeni komitacılarının Türk halkına yaptığı mezalimin boyutlarını açıklama. 4. İtilaf Devletleri'nin Ermeni olaylarındaki rollerini açıklama. 5. İtilaf Devletleri'nin Ermeni olaylarını desteklemekteki amaçlarını açıklama. 	
	<p>Amaç 10. Ermeni mezalimine karşı alınan önlemleri kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ermenilere karşı önlem alınmasının nedenlerini açıklama. 2. Ermeni mezalimine karşı hangi önlemlerin alındığını açıklama. 3. Ermeni mezalimine karşı alınan önlemlerin sonuçlarını açıklama. 	
	<p>Amaç 11. Tehcir kararının alınma gerekçesini kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tehcir kararının alınma nedenlerini açıklama. 2. Tehcir kararının kimlere yönelik olduğunu açıklama. 3. Tehcir sırasında Anadolu'daki Ermeni nüfusunu ve ne kadarının tehcir edildiğini söyleme. 4. Tehcir kararının insani boyutunu açıklama 	

	<p>Amaç 12. Tehcir kararının uygulama esaslarını kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zorunlu göçe tabi tutulanların nakledildiği yerlerin özelliğini söyleme. 2. Nakil ihtiyaçlarının nasıl karşılandığını açıklama. 3. Osmanlı Devleti'nin tehcir sırasında karşılaştığı güçlükleri açıklama. 4. Uygulama sırasında karşılaşılan güçlüklerle karşı alınan tedbirleri açıklama. 5. Tehcir sırasında meydana gelen kayıpların nedenlerini açıklama. 6. Kayıpların rakamsal boyutlarını açıklama. 7. Tehcir sırasında yasa dışı uygulama yapanlara karşı Osmanlı Devleti'nin tutumunu açıklama. 8. Tehcir uygulamasının Avrupa'daki yankılarını açıklama. 9. Büyük devletlerin tehcir kararına karşı tutumlarını açıklama. 10. Büyük devletlerin tehcir kararının uygulanmasına karşı tutumlarını açıklama. 	<p>12. amacın 1. davranışı gerçekleştirilirken zorunlu göçe tabi tutulanların savaşa etkisi olmayacak yerleşim yerlerine yerleştirildikleri belirtilmelidir.</p>
	<p>Amaç 13. Tehcir kararından sonra Ermenilerin durumunu kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tehcir edilenlerin mal varlıklarının durumunu açıklama. 2. Tehcir kararından sonra Anadolu'da kalan Ermenilerin nüfusunu ve nerede yaşadıklarını açıklama. 3. Tehcir kararından sonra Anadolu'da kalan Ermenilerin sosyal ve ekonomik durumlarını açıklama. 4. Tehcir kararından sonra Anadolu'dan ayrılan Ermenilerin nüfusunu ve nerede yaşadıklarını açıklama. 5. Tehcir kararından sonra Anadolu'dan ayrılan Ermenilerin sosyal ve ekonomik durumlarını açıklama. 6. Dönüş kararnamesinin çıkarılma nedenini açıklama. 7. Geri dönen Ermenilerin sosyal ve ekonomik durumunu açıklama. 	
	<p>Amaç 14. Lozan Antlaşması'na göre Ermenilerin Türkiye'deki statülerini açıklama.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ermeni soykırım iddialarını Lozan Antlaşması'nın 40. ve 61. maddesine göre açıklama. 2. Ermenilerin toprak taleplerini Lozan Antlaşması'nın 40. ve 61. maddesine göre değerlendirme. 3. Lozan Antlaşması'nın Türkiye açısından önemini açıklama. 	
	<p>Amaç 15. 1945'ten günümüze Ermenilerin asılsız soykırım iddialarını</p>	

	<p>kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ermeni soykırım iddialarının yeniden gündeme getirilmesinin nedenlerini açıklama. 2. Soykırım iddialarının uluslararası alanda tanınması çalışmalarının amacını açıklama. 3. Ermenilerin soykırım iddialarının uluslararası alanda tanınması çalışmalarında kullandıkları yöntemleri açıklama. 4. Ermeni terör örgütü ASALA'nın cinayetlerinin amacını açıklama. 5. Ermeni terör örgütü ASALA'nın cinayetlerinin amacını açıklama (1973–1994). 6. Ermenistan Bağımsızlık Bildirge'sinde Türkiye aleyhinde yer alan iddiaları açıklama. 7. Ermenistan Anayasası'nda Türkiye aleyhinde yer alan iddiaları açıklama. 8. Lobi çalışmalarının ne olduğunu açıklama. 9. Soykırım iddiaları konusunda Ermeni lobi çalışmalarını açıklama. 10. Soykırım iddialarının Amerika ve Avrupa devletlerinin bazılarının meclislerinden ve uluslar arası kuruluşlardan geçirilmesi çalışmalarının nedenlerini açıklama. 11. Soykırım iddialarının Amerika ve Avrupa devletlerinin bazılarının meclislerinden ve uluslararası kuruluşlardan geçirilmesi çalışmalarının sonuçlarını açıklama. 12. Soykırım iddialarının ABD okullarında neden okutulduğunu açıklama. 13. Soykırım iddialarında ABD'nin önemini açıklama. 14. Ermenilerin soykırım iddialarına karşı Türkiye'nin izlediği politikaları açıklama. 	
	<p>Amaç 16. Ermenilerin soykırım iddialarının geçersizliğini analiz edebilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. BM Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'ne göre soykırımın tanımını söyleme. 2. BM Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'ndeki soykırım tanımı ile Ermeni iddialarını karşılaştırma. 3. Ermenilerin soykırım iddialarının geçersizliğini hukuki ve tarihi gerekçeleriyle kanıtlama. 	
<p>2. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453-</p>	<p>Amaç 1. Süryanilerin tarihsel kökenini kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Süryanilerin tarihsel kökeniyle ilgili görüşleri söyleme. 	

<p>1600)</p> <p>11. Kazanım: Osmanlı Devleti’nde millet sisteminin toplumsal yaşama etkisini açıklar.</p>	<p>2. Süryanilerin Güneydoğu Anadolu’ya göç etme nedenlerini açıklama.</p> <p>Amaç 2. Süryanilerin Hristiyanlık dinine girişiyle ortaya çıkan gelişmeleri kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Süryanilerin Hristiyanlık dinini kabul etmeleri ile ilgili olgu ve olayları açıklama. 2. Süryanilerin Roma Kilisesinden ayrılma nedenlerini açıklama. 3. Bizans yönetimindeki Süryanilerin yaşayışlarını açıklama. 4. Süryanilerin Roma Kilisesinden ayrılmalarının sonuçlarını açıklama. <p>Amaç 3.7. 20. yüzyıllar arasında Süryanilerin sosyal, ekonomik ve kültürel durumlarını kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. İslamiyet’in çıkışından Selçuklu Devleti’nin kuruluşuna kadar geçen dönemde Süryanilerin yaşayışlarını açıklama. 2. Selçuklu yönetimindeki Süryanilerin yaşayışlarını açıklama. 3. Osmanlı yönetimindeki Süryanilerin yaşayışlarını açıklama. 4. 1920-1950 yılları arasında Süryani vatandaşlarımızın yaşayışlarını açıklama. 5. Lozan Antlaşması’na göre Süryani vatandaşlarımızın statüsünü açıklama. 6. Lozan Antlaşması’ndan günümüze Süryani vatandaşlarımızın durumunu açıklama. 	<p>2. amacın 3. davranışı gerçekleştirilirken Süryanilerin dini, ekonomik ve sosyal yaşantılarına yer verilecektir.</p> <p>2. amacın 4. davranışı gerçekleştirilirken Süryani Kilisesinin kuruluşu ile ilgili gelişmeler de açıklanacaktır.</p> <p>3. amacın 6. davranışı gerçekleştirilirken Güneydoğu ve Doğu Anadolu’daki terörün bölgede güvenliği azalttığı ve ekonomik hayatı etkilediği belirtilecek; bu durumun bölgedeki halkın bu arada Süryani vatandaşlarımızın da yurt içi ve yurt dışına göç etmelerine neden olduğu açıklanacaktır. Yurt dışında yaşayan bazı Süryanilerin ileri sürdüğü soykırım iddiaları üzerinde durulacaktır.</p>
<p>5. ÜNİTE: EN UZUN YÜZYIL (1800-1922)</p> <p>3. Kazanım: Balkanlarda milliyetçilik fikirlerinin yayılması ile Osmanlı Devleti’nde ortaya çıkan ayaklanmalar arasındaki ilişkiyi kavrar.</p>	<p>Amaç 1. Yunanistan’ın Anadolu’ya yönelik yayılcı emellerini ve Megali İdea politikasını kavrayabilme.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yunanistan’ın Megali İdea politikasının Anadolu’ya yönelik hedeflerini açıklama. 2. Yunanistan’ın Megali İdea politikasında Doğu Karadeniz Bölgesi’nin yerini açıklama. 3. Pont Devleti’nin kuruluşuna kadar Karadeniz Bölgesi’ndeki siyasi gelişmeleri açıklama. 4. Pont Devleti’nin nerede, ne zaman, kimler tarafından kurulduğunu söyleme. 5. Pont Devleti’nin Roma İmparatorluğu ile olan ilişkilerini açıklama. 6. Pont Devleti’nin yıkılışı ile ilgili olay ve olguları açıklama. 7. Trabzon İmparatorluğu ile Pont Devleti’ni tarihsel ilişkiler açısından 	<p>1. amacın 3. davranışı gerçekleştirilirken Karadeniz Bölgesi’ndeki satraplıkların nerede, ne zaman ve hangi devletlere bağlı olarak kurulduğu açıklanacaktır.</p> <p>1. amacın 6. davranışı gerçekleştirilirken Trabzon İmparatorluğu’nun kuruluşu ve Fatih Sultan Mehmet Döneminde yıkılışı konuları ile bağlantı kurulacaktır. Pont Devleti’nin Trabzon İmparatorluğu ile siyasi, sosyal ve</p>

	<p>karşılaştırma.</p> <p>8. Milattan önceki yüzyıllarda Karadeniz Bölgesine yapılan Türk göçlerinin bölgenin sosyal yapısına etkilerini açıklama.</p> <p>9. 11-14. yüzyıllar arasında Karadeniz Bölgesi'ne yapılan Türk göçlerinin bölgenin sosyal, kültürel ve siyasal yapısına etkilerini açıklama.</p> <p>10. Osmanlı Devleti yönetiminde Karadeniz Bölgesi'nin sosyal yapısını açıklama.</p> <p>11. 19. yüzyıl sonlarında bölgenin nüfus yapısını açıklama.</p>	<p>kültürel hiçbir ilgisinin olmadığı belirtilecek, 1080 yılından itibaren Kıpçak Türkleri ile daha sonraki yıllarda da Moğol baskısından kaçan Türkmenlerin bölgeye yerleştikleri belirtilerek Trabzon İmparatorluğu yıkılmadan önce bölgenin geniş ölçüde Türkleştiği vurgulanacaktır.</p>
	<p>Amaç 2. Pontus İddialarının ortaya çıkışı ile ilgili gelişmeleri kavrayabilme.</p> <p>1. Pontus iddialarının hedef ve amaçlarını açıklama.</p> <p>2. Pontus iddialarının ortaya çıkartılmasında etkili olan uluslar arası faktörleri açıklama.</p> <p>3. Pontus iddialarının ortaya çıkarılmasında Yunanistan'ın rolünü açıklama.</p> <p>4. Pontus iddialarının ortaya çıkarılmasında Fener Rum Patrikhanesi ve ona bağlı kiliselerin rollerini açıklama.</p> <p>5. Pontus iddialarını yayma çalışmalarını açıklama.</p>	<p>2. amacın 2. davranışı gerçekleştirilirken Doğu Sorunu, Osmanlı Devletinin Paylaşılması Tasarıları ve Sevr Antlaşması ile bağlantı kurulacaktır.</p> <p>2. amacın 5. davranışı gerçekleştirilirken 1600–1922 döneminde yabancı okullar, Fener Patrikhanesi ve ona bağlı kiliselerle Yunanistan tarafından yürütülen faaliyetler açıklanacaktır.</p>
	<p>Amaç 3. Pontus iddialarının siyasallaştırılması ile ilgili gelişmeleri kavrayabilme.</p> <p>1. Pontus iddialarının ilk kez ne zaman eyleme dönüştüğünü söyleme.</p> <p>2. Pontus iddialarını gerçekleştirmek için kurulan başlıca cemiyetleri söyleme.</p> <p>3. Pontus iddialarını gerçekleştirmek için kurulan cemiyetlerin ortak amaçlarını açıklama.</p> <p>4. Pontus iddialarını gerçekleştirmek için kurulan cemiyetlerin faaliyetlerini açıklama.</p> <p>5. Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerinde Fener Rum Patrikhanesi ve ona bağlı kiliselerin rollerini açıklama.</p> <p>6. Pontus iddialarını gerçekleştirme faaliyetlerinde Yunanistan'ın rolünü açıklama.</p> <p>7. Pontus iddialarının Doğu Sorunundaki yerini açıklama.</p> <p>8. Büyük devletlerin (İngiltere, Fransa, Amerika, Rusya) Pontus iddialarını siyasallaştırma faaliyetlerindeki rollerini açıklama.</p>	

	9. Büyük devletlerin (İngiltere, Fransa, Amerika, Rusya) Pontus iddialarını siyasallaştırma faaliyetlerini desteklemekteki amacını açıklama.	
--	--	--